İhtiyar Dost
Yazan:
Halid Ziya Uşaklıgil
Fiatı 50 kuruştur.
Satış yeri:
Cumhuriyet matbaasıdır

Cumhuriyet

18 inci yıl sayı: 6016

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299 - 24290

Cuma 9 Mayıs 1941

Jean Deny'nin
Türk Dili Grameri
«Osmanlı Lehçesi»
ALİ ÜLVİ ELÖVE tarafından yapılan türkçe tercümesinin birinci fasikülü çıkmıştır.
Fiatı: 60 K.
Maarif Vekilliği yayınevlerinden ve bütün kitabcılardan arayınız. (3607)

Türk gençliğinin asil cevabı

Gençlerimiz eksik kalan yurd işlerini başarmağa hazır bulunduklarını bildiriyorlar

5 mayıs tarihli sayımızda Başmuharririmizin «Tatilden sonra; yurda dağılacak çocuklara iş vermeliyiz!» başlıklı yazısı Türk gençliği arasında derin tesirler ve akisler uyandırmıştır. Bu münasebetle birçok gençlerimizden ve mekteb talebelerinden mektublar aldık. Ankarada «Siyasal Bilgiler Okulu» talebelerinden Ziya Sofuoğlunun yolladığı mektubu bunlara bir nümune olmak üzere neşrediyoruz. Gencimiz mektubunda diyor ki:

«Başmakalenizde serdedilen mütalea ve teklifi derin bir heyecan ve sevincle okudum. Çünkü dünya vaziyeti dolayısile alınan tedbirler neticesi binlerce müstahsilin yurdun istiklâlini ve hürriyetini müdafaa vazifesini deruhde etmek üzere işlerinin başlarından ayrılmış bulunmaları böyle bir teşkilât vücude getirilmesine büyük bir ihtiyac göstermekte idi. İlk defa başmuharririnizin bu ihtiyacı görmesi ve mükemmel bir şekilde teşrih etmesi şayanı şükrandır.

(Arkası sahife 2 sütun 1 de)

Irak Harbiye Nazırı Ankarada

Başvekil Raşid Âli kaçmış!

Irak kıt'aları her tarafta ric'ate başladı

İngilizler Rutba kalesini aldılar - Askerî üslere şiddetli hava bombardımanları devam ediyor

Ankara 8 (a.a.) — Irak Harbiye Nazırı Naci Şevket bu sabah saat 10,50 de Toros ekspresile şehrimize muvasalat etmiştir.

Raşid Âli alelâcele kaçtı

Kahire 8 (a.a.) — Röyter: Mısır gazetelerinin Bağdaddan aldığı haberlere göre, Raşid Âli, aleyhine yapılan umumî tezahürleri müteakib acele bir surette Bağdadı terketmiştir.

Söylendiğine göre, sabık Irak Hariciye Nazırı Tevfik Süveydi Bey, Naib Abdullah ile buluşmak üzere tayyare ile Bağdaddan Ammana hareket etmiştir.

İngiliz tebliği

Kahire 8 (a.a.) — Dün neşredilen resmî tebliğde bildirildiğine göre, Habbaniyede harekâta iştirak eden İngiliz zırhlı cüzütamları ve Irak kuvvetleri salı günü Irak asilerini tayyare meydanına hâkim mevzilerinden tardetmişlerdir.

Bir gece evvel İngiliz hava kuvvetleri asilerin hatlarına devamlı surette hü-

(Arkası sahife 5 sütun 4 te

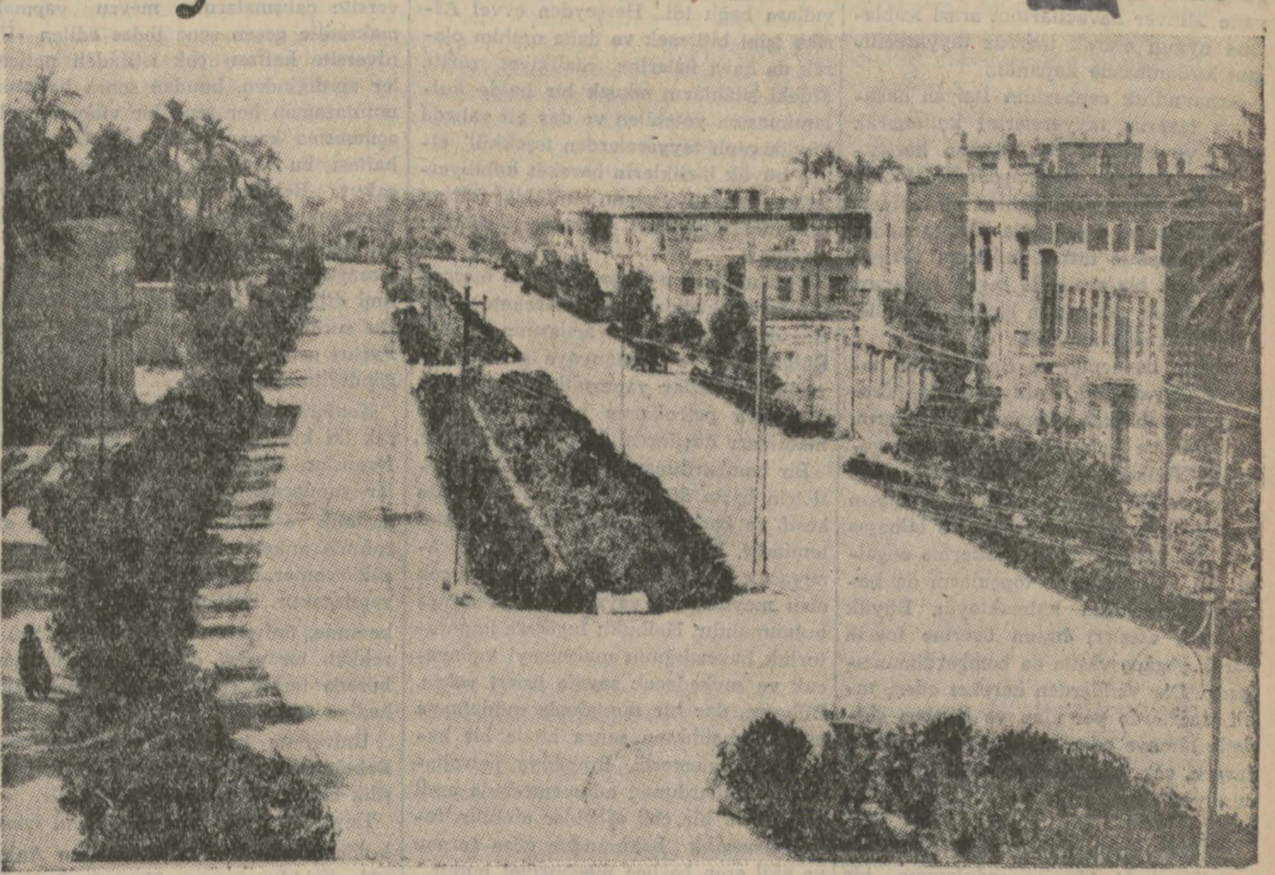

Bağdadın modern hükûmet mahallesinden bir manzara

İngiliz Parlamentosunda

İngiliz Meclisinin son bir kaç günlük münakaşasında şu hakikat tecelli etti: Balkanlar büyük maceradan küçük bir safhacıktır. Siz cihan ölçüsündeki büyük oyuna bakınız ve onun korkunc sonunu düşününüz.

Balkan hâdiseleri malûm şekillerde neticelendikten sonra İngiliz parlamentosunda hayli çetin olacağı anlaşılan bir müzakerenin açılacağı, bunu istiyen sabırsız talebkârlerden ve Başvekil Çörçil'in ilk fırsatta bunun yapılmasına hükûmetin taraftar olduğunu bildiren cevablarından öğrenilmişti. İngiliz parlamentosunda bu müzakere açıldı, ve tahmin olunduğu veçhile epeyce çetin de oldu. Müzakerelerin çetinliği sadece vaziyetin çetinliğinden ileri gelmiş olduğunu tebarüz ettirelim.

Her yerde vazifesini yapan İngiliz hükûmeti, meclisin büyük bir ekseriyetle itimadına mazhar olmuştur. Tenkid kolaydır, san'at güçtür hakikati bu müzakerelerin umumî heyetine hâkim olmuş ve İngilterenin içinde bulunduğu haller ve şartlar arasında sana'tın, yani hükûmetin güçlüğünü tebarüz ettirmek vazifesi Başvekil Çörçil'e düşmüştür. Çörçil, halin müşkülâtına rağmen istikbale aid emniyeti ifade hususunda Avam Kamarası azasını iknaa muvaffak olmuştur.

Müzakerenin esas mevzuunu Balkanlardaki seferin İngiltere hesabına muvaffakiyetsizlikle biten safhaları teşkil ediyordu. İngiliz hükûmetinin Balkanlara götürdüğü muavenet kifayetsiz idi. Balkanlarda önüne geçilemiyen bir istilâya karşı kifayetsiz yardım ve müdahalenin sebeb ve hikmetini İngiliz parlamentosuna ve İngiliz efkârı umumiyesine izah etmek lâzım geliyordu. Ve bir kere harbin bir ucuna temas etmekle başlayan müzakere Çörçil'in elinde ve dilinde harbin hemen hemen her tarafına şamil olacak veçhile umumileşmekte gecikmemiştir.

Hakikatte Çörçil son münakaşalarda dahi yalnız Avam Kamarasına ve hatta yalnız İngiliz efkârı umumiyesine değil, İngiliz parlamentosundan -dost ve düşman- bütün dünyaya hitab ediyordu. Çörçil'in söz mübarezesi sanki harbin dille ve fikirle yürütülen bir safhasıdır. Müzakere böyle bir adamın vaziyete hâkim belâgatile cereyan ettiği zaman harbin umumî heyeti gözler önünde canlanmamak mümkün olmuyor. İngiliz meclisinin son birkaç günlük münakaşasında bu hakikat tecelli etti: Balkanlar büyük maceradan küçük bir safhacıktır. Siz cihan ölçüsündeki büyük oyuna bakınız ve onun korkunc sonunu düşününüz... İşte Balkanlar işinde hükûmeti müdafaa eden Çörçil böylece meclisi dünya ölçüsündeki savaşın azametile karşı karşıya koydu.

Dünya ölçüsündeki büyük savaş şimdiki halde başlıca iki büyük cephede cereyan etmektedir: İngiliz adalarının tecrid ve istilâsını istihdaf eden Atlantik mücadelesi ve İngiltereyi Akdenizden çıkarmak istiyen mücadele. Bu harbin devamı müddetince yer yer muvaffakiyetsizlikler kaydedilmiştir ve belki bundan sonra bunların başkalarına da uğranılabilir. Çörçil bunu açık ifade ediyor ve Balkanların istilâsını zaten önünden kaçılamaz bir zaruretle bu cümleye ithal ediyor. Fakat teferruat kabilinden olan bu hâdiselerle harb bitmiş olmadığına ve olmıyacağına göre asla telâşa kapılmaksızın mücadeleye devam edip nihaî zafere doğru yürümekten şaşmamak lâzımdır.

İngiliz hükûmetinin izahında Balkanlarda olan şey şudur: «İtalyanın muvaffakiyetsiz Balkan seferine kahir denilecek kadar çok büyük kuvvetlerle Almanya da katılmağa hazırlanıyordu. Bu hal karşısında Yunanistana nekadar kuvvet göndersek nakâfi olacağını pek iyi biliyorduk. Fakat göndereceğimiz kuvvetlerle dahi vaziyet kurtarılamıyacak diye hiçbir kuvvet göndermemek şıkkını ihtiyar edemezdik. Kendisine yardım vadettiğimiz Yunanistanın kendi

YUNUS NADİ

Tas ajansının bir tekzibi

Garb hududuna asker yığıldığı haberi yalan

Japon ajansının Kara deniz filosunun takviye edildiğine dair havadisi asılsız

Moskova 8 (a.a.) — Tass ajansı aşağıdaki tekzibi neşretmiştir:

Japon gazeteleri, Domei ajansının Nevyorktan aldığı bir haberi neşretmektedir. Bu haber, United Press ajansının Vişi muhabirinin bir telgrafına göre, Sovyetler Birliğinin garb hududları üzerinde büyük askerî kuvvetler tahşid etmekte olduğunu bildirmektedir. Ajansın bildirdiğine göre, Moskova diplomatik mahfilleri de, garb hududları üzerinde fevkalâde büyük mikyasta kıtaat tahşidatı vukua gelmiş olduğunu tebarüz ettirmektedir Bilhassa Uzakşarktan garb hududlarına nakledilen kıtaat sebebile, Siberya demiryolu üzerinde yolcu nakliyatı durdurulmuştur. Garb hududlarına merkezî Asyadan da büyük askerî kuvvetler nakledilmiştir. Doğrudan doğruya başkumandanlığın emrinde bulunan iki ihtiyat hava ordusundan birisi, şimdiden Kiev hususî askerî mıntakası emrine verilmiştir. Bu hava ordusu, 1.800 bombardıman ve 900 avcı tayyaresinden mürekkebdir. Karadeniz ve Hazer denizi filoları, baltık filosunun harb gemileri ile takviye olunmaktadır. 28 denizaltı gemisi, 45 torpito ve 18 topçeker, buralara nakledilmiştir. Kuznetsov'un riyasetinde bir askerî heyet, Moskovadan Tahrana hareket etmiştir. Ajans, bu heyetin Tahrana gönderilmesinin, İranın merkez ve garb kısımlarında kâin tayyare meydanlarının Sovyetler Birliğine verilmesi meselesi ile alâkadar olduğunu tebarüz ettirmektedir.

Tass ajansı, şu ciheti beyana selâhi-

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

Süveyşe ağır bir akın

Almanların gece hücumu iki saat sürdü

Tobruk ve Sollumdaki İngiliz mukavemeti yeni takviyelerden sonra daha çok arttı

Kahire 8 (a.a.) — Mısır Dahiliye Nezaretinin tebliği:

Dün gece, düşman tayyareleri Süveyş kanalı mıntakasına iki saat süren bir hücum yapmışlardır. Devlet Demiryollarında, telgraf ve telefon hatlarında bazı hasar vukua gelmiştir. Fakat insanca zayiat yoktur. Hava dafi bataryaları ateş açmıştır.

İskenderiyede alarm

İskenderiye 8 (a.a.) — Dün gece İskenderiyede verilen iki alârm esnasında hava dafi bataryaları şiddetli faaliyette bulunmuştur. Hiç bir zayiat ve hiç bir hasar yoktur.

İngiliz tebliği

Kahire 8 (a.a.) — Resmî tebliğ: Libyada, Tobruk ve Sollum mıntakalarında, İngiliz keşif kolları yeniden faali-

(Arkası sahife 5 sütun 5 te)

Yunanistan faciası

Eski Başvekil Korizis intihar ederek ölmüş

Kahire 8 (a.a.) — Röyter: Şimdi ifşa olunduğuna göre, müteveffa Yunan Başvekili Korizis 18 nisanda intihar ederek ölmüştür. Bu intihara sebeb taşıdığı mes'uliyetin ağırlığı ve memleketin geçirdiği buhran hususundaki endişeler olduğu söylenmektedir.

İnönü zaferi

Pazar günü yapılacak merasime şehrimizden de heyetler gidecek

Türk milletinin kurtuluşunun ilk müjdecileri olan İnönü meydan muharebelerinin yıldönümleri için 11 mayıs tarihi tespit edildiğinden önümüzdeki pazar günü İnönünde büyük kutlama merasimi yapılacaktır.

Merasimde bir çok vilâyetlerin ve Parti teşekküllerinin mümessilleri hazır bulunacaklardır. Bu meyanda, İstanbuldan Parti ve Şehir Meclisi namına birer heyetle Üniversite namına profesör doktor Kâzım İsmail Gürkan'ın riyasetinde on bir kişilik bir talebe heyeti İnönüne gidecektir.

Amerikadaki Almanlar tevkif ediliyor

Zabıta şimdiye kadar 250 Alman tebaasını nezaret altına aldı

Harb gemilerinin kafilelere refakat etmesi fikri kuvvet bulmaktadır

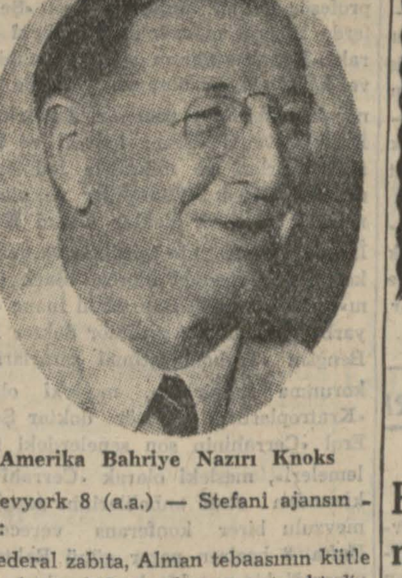

Amerika Bahriye Nazırı Knoks

Nevyork 8 (a.a.) — Stefani ajansından:

Federal zabıta, Alman tebaasının kütle halinde tevkifine devam etmektedir. Şimdiye kadar 250 Alman tevkif edilmiştir, bunların arasında Transocean ajansının müdürü ile müdür muavini Zapp ve Tonn da bulunmaktadır.

Nevyork 8 (a.a.) — Stefani ajansından: Federal zabıta, dün sabah erkenden 130 Almanı tevkif etmiştir. Bunlar, isticvab edildikten sonra Ellis-İsland'a gönderilmişler ve muhacirler idaresinin emrine verilmişlerdir.

Öğrenildiğine göre bu Almanlar, evvelce mücehhizler tarafından sarnıç vapurlarında istihdam edilmekte olan ve muhasamatın bidayetinde işsiz kalmış olan gemi tayfalarıdır.

(Arkası sahife 5 sütun 7 de

Almanya Hariciyesi

Türkiyenin Boğazları idaresinden çok memnun

Berlin 8 (a.a.) — Yarı resmi bir kaynaktan bildiriliyor:

Bugün Alman Hariciye Nezaretinde, bir ecnebi gazeteci tarafından sorulan suale cevaben, Montreux mukavelesine nazaran Boğazlar meselesinde hiç bir değişiklik olmadığı beyan edilmiştir.

Şu cihet de ilâve olunmaktadır ki, Türkiye, şimdiye kadar taahhüdlerine kat'iyyen sadık kalmış ve Boğazlardan geçişe müsaade etmediği gibi Boğazların bir deniz üssü olarak kullanılmasına da müsaade eylememiştir. Binaenaleyh Boğazlar meselesi şimdiye kadar ihtilâtlara yol açmamıştır.

Rumanyada açlık gittikçe artıyor

Haftada iki gün ekmek yemek menedildi

Bükreş 8 (a.a.) — Rador ajansı, ekmek satışı hakkında yeni bir kararnameye göre Rumanyada haftada iki gün «ekmeksiz gün» olarak ilân olunmaktadır. Bu iki gün zarfında ekmek yerine «mısır lapası» yenecektir.

Yahudiler radyo kullanamıyacak

Bükreş 8 (a.a.) — Rador ajansı bildiriyor:

Yahudilere veya yahudi şirketlerine verilmiş olan radyo ruhsatiyeleri dün neşredilen bir emirname ile iptal olunmuştur. Radyosu olan bütün yahudiler makinelerini polise teslim edeceklerdir.

Fransa ve Almanya yakınlaşması

Fransız milleti Vişinin bu arzusuna şiddetle muhalif görünüyor

Alman - Fransız mütareke şartlarının hafifletilmesine dair bir itilâf

Fransız Başvekil muavini Amiral Darlan

Zürich 8 (a.a.) — Volkarecht gazetesi Fransadaki vaziyete dair yazdığı bir makalede şöyle diyor:

«Bazı sendika şeflerinin Laval'e muzaheret etmelerine rağmen Fransız işçileri, Fransız halkının büyük ekseriyeti ile birlikte Almanya ile yakınlaşma siyasetini reddetmektedirler. Hemen hemen bütün sokak başlarında de Gaulle'ün armasına rastlanmaktadır. Bu arma büyük bir «V» harfi içine alınmış Lorraine haçından ibaret olup duvarlara çizilmektedir. Halk öğle za-

(Arkası sahife 5 sütun 6 da

Harbiyedeki facia

Kazanın büyük bir tedbirsizlikten ileri geldiği anlaşıldı

Kaçak otomobil kullanan şoför, zabıtanın kontrolundan kurtulmak için 90 kilometre sür'atle giderken direğe çarptı

Şöför dün adliyede tevkif edildi

Solda: Faciadan sonra otomobilin aldığı şekil; Sağda: Müddeiumumî; suçlu şoförü hâdise mahallinde isticvab ediyor

(Yazısı 5 inci sahifede)

Birkaç söz

Kabahat kimde?

Vatandaşların beden terbiyesile meşgul olmak üzere bir umum müdürlük vardır. Sayın Şükrü Kayanın Dahiliye Vekilliği zamanında ve zannedersem bizzat kendisinin teşebbüsile, bundan üç sene evvel kurulan bu teşekkül, kanundan aldığı hak ve vazifeleri elinden geldiği kadar başarmağa çalışır.

Gaye, vatandaşların vücudlerini adam etmek, onları sıhhatli, işlek ve daima yurda faydalı bir halde bulundurmak olduğuna göre, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü de, salâhiyeti ve tahsisatı hududları içinde bu uğurda bir şeyler yapar.

Dünkü gazetelerin yazdığına göre «umum müdürlük, beden terbiyesi mükelleflerinin en ziyade kesafetle bulunduğu mıntaka iş yerlerinin İstanbulda bulunduğundan şehrimizde bir çok spor sahaları yapılmasına karar vermiştir. Bu sahaları büyük müesseseler müstakillen ve küçük müesseseler birleşerek vücude getireceklerdir. Denizden uzak yerlerde yüzme havuzları ve atlama yerleri yapılacaktır. Bütün spor tesisatını müesseseler vücude getirmekle mükelleftir.»

Görünüşte ne güzel bir teşebbüs değil mi?

Muntazam, mazbut müesseselerimizde her türlü sıhhat ve maişet endişelerinden âzâde olarak çalışan, sıhhî tertibatı haiz konforlu evlerde yaşayan işçilerimiz, çalışma saatleri dışında, her gün bir iki saat eğlenerek iş yorgunluğunu unutacaklar, ve ayni zamanda vücudlerini işleterek hamlıktan kurtulacaklar.

Fakat bu görünüştür. Madalyenin bir de tersi var:

Bizde işçilerin çoğu ufak bir ücret mukabilinde büyük iş görür, yorulur. Üstelik bir kaç nüfusluk bir ailenin maişet derdile yüklüdür. Spor yapacak kıyafet tedarikine bile muktedir olamaz. Çalıştığı müessesede çok yorulur. İş kanununa rağmen bu müesseselerin ekserisi, yapmağa mecbur bulundukları sıhhî tertibatı yerine getirememişlerdir. Bu şartlar altında işçinin uzvî ve ruhî bünyesi sporla meşgul olmağa müsaid değildir.

Kabat kimde? diyeceksiniz. İşçilerde mi? Ne münasebet! Müesseselerde mi? Hayır. Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğünde mi? Kanunun tayin ettiği vazifeleri gördüğü için onda da değil.

Kabahat, değişen içtimaî bünyemize rağmen, bu müesseselerin işçileri hâlâ müreffeh bir vaziyete getirememiş olmalarındadır.

N.

Havacılık bahisleri

Balkan havalarında alınan netice

Yazan: **Arif Ahıskal**

Manş ve Afrika cepheleri yanında kurulan Balkan cephesinin hava faaliyeti umulduğundan gevşek ve daha ziyade Mihver havacılarının arazi icablarına uygun olarak taarruz tayyareciliğini kullanmasile kapandı..

Arnavudluk cephesinin İtalyan havacıları taarruz tayyarelerini kullanarak zırhlı ve motörlü vasıtalarının hareketsizliğini telâfiye çalışmışlardı.. Fakat, İngiliz avcılarının müdahlesi bu tabiyeyi Habeşistan ve İspanyada olduğu kadar muvaffakiyetle tatbik imkânını vermedi ve kısa bir zamanda İngiliz havcıları Arnavudluk cephesinin havada üstünlüğünü kurmağa muvaffak oldular..

Alman havacılığı da Balkanlarda taarruz tayyareciliği mahiyetinde iş görebilecek olan pike bombardımancılarını kullandı. Ve fazla miktarda cepheye getirdiği Yünkers 87 ve 88 pike tayyareleri ni muvaffakiyetle çalıştırdı. Balkanların dağlık oluşu yer kıta'larına ve bilhassa motörlü vasıtaların hareketlerine engeldi. Bu mıntakalarda topçuların da hareketleri mahdud kalmaktaydı. Büyük kudretli ateşleri hasım üzerine tevcih edeck yegâne vasıta da bombardımancılardı.. Dar vadilerden hareket eden, tabiî siperlerde yer alan ve bunları şiddetle himaye eden avcılar karşısında az zararla çok iş başaracak bombardımancı tayyareler ise normal olarak pikecilerdi.

Pike tayyarelerinin Balkan cephesine getirilmesinde Alman ordularının bir kazancı daha vardı ki; bu da, pikecilerin av himayelerinden müstağni kalışlarıdır. Bu suretle Manş cephesinde çalışan havacılıktan fedakârlık yapılmamıştır..

Müttefik havacıları ise Balkanlar cephesinde beklenen ve umulan hareketi gösteremedi. Yugoslav tayyareciliğinin ihmal edilir bir kuvvette bulunmadığı ve İngiliz havacılarının daha önceden Balkanlarda cephe açmış bulnması lehte görülüyordu.. Bunun karşısında Mihver hava üsleri mahduddu. Yugoslavyanın baskın taarruzlarla hırpalanması, tayyare meydanlarının tahrib edilmesi ve hatta Yugoslav ordusunun toparlanmakta geç kalışı hava hakimiyetinin sarsılmasında amil oldu. Mihver havacıları dağınık olan hedeflerini kısa zamanda birleştirdiler.. İlk zamanların hava üstünlüğü Büyük Britanyalı tayyarecilerin malı idi.. Bir taraftan Mihver bombardımanlarını karşılarken, diğer taraftan da Bulgaristan ve Rumanya üzerine yapılan taarruzları himaye edebiliyordu.

Selânİğin işgalinden sonra eçkilen kara ordusu yeni tutunduğu hatların gerisinde bir iki hava meydanını korumakta idi. Buralardan kalkabilecek veya bu meydanlarda muhafaza edilecek hava birliklerinin muvaffak olmaları ihtimali, Mihvercilerin hava cephesini ihmal etmelerine bağlı idi. Halbuki Alman ordusu arazinin icablarına uygun ve çabuk olarak Balkan cephesini kapamak gayretile didindi, durdu. Bu arada Atina tayyare meydanının bombardımanı sırasında yerde bulunan tayyarelerden bir kısmı tahrib edildi..

Ağır bombardıman tayyareciliğinin kullanılması burada müessir neticeler elde edebilirdi. Bilhassa Mihver tayyare meydanlarına ve üslerine mukabil taarruzlarda bulunmak mümkündü. Balkanlara bu yardımı yapabilmek bazı kayıdlara bağlı idi.. Herşeyden evvel Afrika işini bitirmek ve daha mühim olarak da hava üslerine malikiyet şarttı. Eldeki silâhların sıkışık bir halde kullanılmasına yetebilen ve dar bir sahada büyük çaplı tayyarelerden teşekkül etmiş büyük birliklerin hareket kabiliyetlerine elverişli olmıyan mıntakların hava üstünlüğünü kurma yolunda yardımları olamazdı.

Yunanistan ve Yugoslavyaya taarruzun başlamasından sonra harekete geçen Büyük Britanya havacılarının neden Bulgaristan ve Rumanyaya geniş mikyasta taarruzlar yapmadıkları ve hatta Rumanya petrollarını neden bombalamadıkları düşüncesi kafalara hâkimdir.

Bir bombardımanın müessir olabilmesi için başta düşünülen şey malzemenin kesif ve baskın şeklinde yüklenmesini temindir. Bunun için de baskına uğramıyacak vaziyette dağınık ve sayısı çok olan meydanlara yayılmış ve yerleşmiş bulunmalıdır. Halbuki; İngiltere imparatorluk havacılığının malzemeyi toplayacak ve sevkedecek sayıda üsleri yoktu. Bilhassa, dar bir mıntakada müdafaaya mecbur kaldıktan sonra böyle bir harekt beklenemezdi. Rumanya petrollarının bombardıman edilmemesinde amil olan daha bir çok sebebler olabilir, fakat havacılık bakımından göze çarpan ve akıl eren başlıca mecburiyet budur.

Yugoslav havacılığının Mihvercilere üç yüz elli kadar tayyareye mal olan çetin mücadelelerinden sonra Balkan havalarından çekilmiş bulunması da, İngiltere tayyarecilerinin yarı güvenini kırmıştır. Bu memleket topraklarının kısa zamanda istilâ edilmiş olması, hava meydanlarının elden çıkması Yugoslav şehirlerinin kolay olduğu kadar müessir surette bombalanmalarını mucib olmuştur. Belgrad halkından yüzde yedisinin ölümile neticelenen baskınlarda bu toprak havacıları cidden muvaffakiyetli mukabelelerde bulunmuşlar ve bu arada da fırsat buldukça müttefiklerinin tayyareciliklerile müşterek olarak hasım toprakları üzerine bombardıman taarruzları yapmaktan geri kalmamışlardır..

Mücadele bakımından Balkan hava cephesi çetin geçmiştir. En fazla işe yarayan silâhlar avcılar ve pike bombardımancılar olmuştur. Bilhassa Alman muvaffakiyetinin bellibaşlı unsuru bu cephenin pikecileridir. Piyadesinin yolunu açmdak hususunda ve hasmının gerilerini tehdid işinde iyi çalışmışlardır.

Harekâtın seri inkişafı, Afrikada yeni bir cephe kurmak mecburiyeti, Habeşistan işinin henüz bitmeyişi İngilterenin Balkanlara tahsis ettiği hava malzemesini bir taraftan vakit darlığı, diğer taraftan da hareket mıntakası ve üs yokluğunun verdiği müşkülât yüzünden Balkanlara getiremeyişinde amil olmuşlardır. Bu suretle; başlangıcda müttefik havacıarının lehinde kurulan hakimiyet Mihvercilerin üstünlüğile kapandı..

Şimdi ise gözler Afrika ve Manş cephelerine dönmüştür.. Yeni kurulabilecek cephelerin de nereleri olabileceği ve ne gibi tecelliler göstereceği merakı vardır.

A. AHISKAL

Türk gencliğinin asil cevabı

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Bu yazınızın benim gibi on binlerce Türk gencinin fikir ve ideallerine tercüman olduğuna kat'iyyen eminim. Kollarımızda, dimağlarımızda ve ruhlarımızda alevlenmeğe müheyya duran kudreti ateşlemek için o yazı çok kıymetli bir kıvılcım vazifesini görmüştür. Bu yüksek ve şerefli fikri ileri sürmekle biz öz Türk gencliğinin daima minnet duyguları ile yadedeceği tarihî ve mukaddes bir teşebbüse girişmiş bulunuyorsunuz. Sizi tebrik ederken bütün Türk gencliğine hitaben haykırıyorum: Arkadaşlar orak başına! Arkadaşlar sapan başına! Arkadaşlar kazma kürek başına! Arkadaşlar, hükûmetimizin bize göstereceği herhangi bir iş başına!»

(Cumhuriyet — Gencliğimizin bu derin alâkasını şükranla karşılarız. Demek ki, eğer hükûmet, memlekette mesaisi eksik kalan kolların yerini feragatli ve yurdsever Türk gencliğile doldurmak üzere bir teşkilât yaparsa bu vazife çocuklarımız tarafından büyük şevk ve imanla başarılacaktır. Biz şimdilik ikazımıza aldığımız müspet akisleri kayıdla iktifa ediyoruz.)

Yıldız sarayı Belediyeye devrediliyor

Yıldız sarayı bahçesi Maliyeden Belediyeye devredilmek üzeredir. Belediye burada umumî bir çiçek bahçesi vücude getirecek, ayni zamanda sarayın koruluğundan istifade edilecektir.

Belediye, bundan başka Sarayburnu parkını yeniden tanzim ettirmekte olduğu gibi Göksu da tarihî mahiyetini canlandıracak bir şekilde tanzim edilecektir.

Pasif korunma tecrübeleri

Pazar günü sabahleyin saat onda Kadıköyünde yapılacak olan hava tehlikesinden korunma denemesinden sonra hafta içinde Beyoğlu kazası dahilinde de bir deneme yapılacaktır. Bu suretle şehir dahilinde yapılan mevzii denemeler nihayet bulmuş olacaktır. Bundan sonra şehir dahilinde umumî bir aktif ve pasif deneme yapılacaktır. Bunlardan maada Çatalca, Şile, Yalova gibi mülhak kazalarda da denemeler yapılacaktır.

ŞEHİR İŞLERİ

Belediyenin Evkaftan alacağı

Belediyenin Ayaspaşa vakfından Evkaf idaresinde 35,000 lira alacağı vardır. Evkaf, bu parayı vermediğinden Belediye haciz suretile alacağını tahsile teşebbüs etmiştir.

Cezalandırılan esnaf

Zabıta, Eminönü kazası dahilinde yaptığı kontrol esnasında muhtelif beledî suçlardan 15 esnafı cezalandırmıştır.

Kazinoların tarifesi

Alâkadar komisyon dün de kazinoların tarife işleri üzerinde tetkikatta bulunmuştur. Komisyon bunları sınıflara ayırmak suretile umumî birer tarifeye tâbi tutmağı daha münasib görmektedir. Badema yaz ve kış ayni olmak üzere içkili mahaller için umumî bir tarife yapılacaktır.

Üniversite haftası

Bu yıl Diyarbakırda merasimle açılacak, faydalı konferanslar verilecek

Üniversite bilgilerini, yurdun en uzak köşelerine yaymak ve gene bu köşelerdeki memleket meselelerini üniversite çalışmalarına mevzu yapmak maksadile geçen sene ihdas edilen «Üniversite haftası» çok istifadeli neticeler verdiğinden, bundan sonra haftanın muntazaman her sene bir vilâyetimizde açılmasına karar verilmiştir. Üniversite haftası bu sene Diyarbakırda açılacaktır. Rektör, umumî müfettişlik ve Diyarbakır Valisile temas ederek mahallin temayüllerine göre verilecek konferansların mevzularını ve yapılacak ilmî etüdlerin esaslarını tespit etmiştir. Bu suretle hazırlanan program Halk Partisi genel merkezine ve Diyarbakıra gönderilmiştir.

Konferanslar umumî ve meslekî olarak iki kısma ayrılmıştır. Meslekî konferanslar üzerinde serbest münakaşalar yapılacaktır. Ayrıca çocuk, doğum, hastalık ve ölüm ve diğer meseleler etrafında anketler tertib edilecek, konsültasyonlar, muayeneler ve poliklinikler yapılacaktır. Haftanın birinci günü Halkevinde, üniversite neşriyatından mürekkeb bir sergi de açılacak; bilâhare burada teşhir edilen eserler Halkevine hediye edilecektir.

Üniversite haftası için Diyarbakırda Rektör Cemil Bilselin riyasetinde 12 kişilik bir profesör heyeti gidecektir.

Heyet 28 mayıs çarşamba günü İstanbuldan hareket edecek, bir gün Ankarada kaldıktan sonra 31 cumartesi günü Diyarbakıra muvasalat edecektir. Hafta, 1 haziran pazar günü rektör Cemil Bilselin Halkevinde vereceği bir nutukla açılacaktır. Haftanın müteakib günlerinde verilecek konferansların mevzuları şunlardır:

Hukuk Fakültesi dekanı profesör Ali Fuad Başkil «Memur ve kanun», meslekî olarak «Kanunların zaman içinde tatbikı ve mükteseb haklara tesiri»; profesör Sıddık Sami Onar «Kadının cemiyet ve ailedeki rolü ve hukukî vaziyeti», meslekî olarak «Tatbikat ve içtihadın hukukun tekâmülünde rolü, Devlet Şûrası ve temyiz kararlarının bu bakımdan tahlili»; profesör Ömer Celâl Sarç «Nüfus miktarının ehemmiyeti, memleketimizde ve başka yerlerde inkişafı», meslekî olarak «Nüfusun yaş ve cinsiyet itibarile teşekkülü»; profesör doktor Tevfik Remzi Kazancıgil «Küçük çocukların korunması ve kadın hıfzıssıhhası», meslekî olarak «Miliyaz hormonlarına aid anatomoklinik meseleler»; profesör doktor Fahreddin Kerim Gökay «Akıl hastalıklarında alkol ve verasetin tesiri», meslekî olarak «Nöropisişiatride teşhis ve tedavi bakımından yenilikler»; profesör doktor Muhiddin Erel «Şehirlerde haşerat mücadelesi», meslekî olarak «Kanalisazyonun sıhhî ehemmiyeti ve kanalisazyon olmıyan yerlerde alınacak tedbirler»; profesör doktor Arif İsmet Çetingil «Sıtma içtimaî ve iktısadî tesirleri ve mücadele tedbirleri», meslekî olarak «Vitaminler ve vitaminozlar»; profesör doktor Cevad Kerim İncedayı «Frenğinin tahribatı ve bundan korunma», meslekî olarak «Şark çıbanı»; profesör Mükrimin Halil İnanç «Diyarbakırın tarihi»; profesör doktor Naci Bengisu «Trahom içtimaî zararları ve korunma tedbirleri», meslekî olarak «Kratroplasti»; profesör doktor Şinasi Erol «Cerrahinin son senelerdeki ilerlemeleri», meslekî olarak «Cerrahî bakımından etraf anbolilerinin tesirleri» mevzulu birer konferans verecektir. Hafta, 8 haziran pazar günü Rektörün vereceği bir nutukla kapanacaktır.

MAARİFTE

23,675 talebe mektebe devam etmemiş

Ders senesinin sonu olması münasebetile şehir ve köy ilk mekteblerinde talebe mevcudü ve devam vaziyeti hakkında raporlar Maarif müdürlüğüne gönderilmiştir. Bu raporlara göre, mekteblere kayıdlı bulunan 97,187 talebeden 23,675 inin ders senesi içinde mektebe devam etmediği anlaşılmıştır. Maarif müdürlüğü mazeretsiz olarak çocuğunu mektebe göndermiyen veliler hakkında takibat yaptıracaktır.

Şehir ve Memleket Haberleri

İstanbulda 1700 gönüllü hastabakıcı yetiştirilecek

Bir harb vukuunda kimsesiz ve fakir çocukların korunmaları için de yurdlar açılacak

Yardımsevenler cemiyeti İstanbul şubesi idare heyeti şehrimizin bazı doktarları nın da iştirakile dünkü toplantısında

Yardım Sevenler Cemiyeti İstanbul şubesi idare heyeti dün, biri sabah saat dokuzda, diğerleri de on birde ve on üçte olmak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi merkez binasında üç toplantı yapmıştır. Bayan Hayriye Kırdarın riyaset ettiği ilk toplantıda Guraba hastanesi başhekimi Ömer Lûtfi, Gülhane hastanesi başhekimi General Süreyya Hidayet, Vilâyet Sıhhat müdürü Ali Rıza, Belediye Sıhhat müdürü Osman Said, kolordu sertabibi Kâzım ve Profesör doktor General Tevfik Sağlam hazır bulunmuşlardır.

Toplantıda esas mesele olarak askerî hastanelerde hizmet edecek gönüllü hastabakıcılar işi ele alınmış ve hastane, depo, mutfak, karantine ve dikiş servislerinde vazife almak üzere kaç hastabakıcıya ve kaç kadın memura ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. İstanbul için şimdilik 1700 hastabakıcı yetiştirilmesine zaruret vardır. Her hastanenin, gönüllü hemşire teşkilâtına birinci devrede kaç eleman verebileceği hususu da konuşmaların başlıca mevzuu olmuştur.

Yardım Sevenler Cemiyeti, 1700 hastabakıcıyı mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda yetiştirebilmek için alâkadarlarla görüşerek hemen faaliyete geçecektir. Sıhhat müdürlüğü tarafından kazalarda açılan pasif korunma kursları gene eskisi gibi çalışacaklardır. Bu kurslara devam edenler arasında her mahalleden en az üç kadın, gönüllü hastabakıcı olarak yetişecektir.. Gönüllü hastabakıcı kurslarında gösterilecek derslerin programları bugün tespit edilecektir.

Öğleden evvel saat 11 de Maarif müdürü Tevfik Kut, profesör Halide Edib, Çocuk Esirgeme Kurumu reisi Reşid Çavdar ve Yardım Sevenler Cemiyeti idare heyetinin iştirakile yapılan ikinci toplantı da çocukların bir harb halinde nasıl korunacakları meselesi görüşülmüştür..

Yapılan tetkiklere göre, İstanbulda 67 bin ilk mekteb çocuğu vardır. Bunlar arasında fakir ve kimsesiz olanların tespiti lâzım gelmektedir.

İçtimada, bunlar için açılacak kamplar işi de görüşülmüştür. Cemiyet, fakir çocukları himaye için biri şehir civarında, diğeri de Anadolu içerlerinde iki barındırma yurdu tesisini düşünmektedir. Bu kampların masrafını karşılamak üzere Çocuk Esirgeme Kurumu, Yardım Sevenler Cemiyeti, Kızılay genclik teşkilâtı ve Maarif müdürlüğünün bütçelerinden ne miktarda para ayırabilecekleri incelenmiştir.

Neticede meselenin etrafile tetkik edilerek bir rapor hazırlanması karar altına alınmıştır. Profesör Halide Edible, parti idare heyeti azasından Hasene Ilgazın müştereken hazırlayacakları rapor, Yardım Sevenler Cemiyeti hamisi Bayan Mevhibe İnönüne takdim edilecektir.

Partide yapılan üçüncü toplantı da, saat 13 te başlayarak saat 16 da nihayet bulmuştur.

Bu içtimada teşkil edilen yedi kişiden mürekkeb yardım kolunun hangi mıntakalarda, ne şekilde faaliyete geçecekleri görüşülmüş ve bir mesaî programı tanzim olunmuştur.

İKTISAD

Halk tipi ayakkabılar

Halk tipi, ucuz ve sağlam ayakkabıların imali için yapılan tetkikler ikmal edilmiş ve rapor Ticaret Vekâletine verilmiştir. Bu işle İaşe müsteşarlığı meşgul olmaktadır.

Yapılan tetkiklere göre, halk tipi ayakkabılar 660 kuruşa mal olacaktı. Fakat bu tetkikler sırasında deri fiatları yükseldiğinden maliyet hesabları değişmiştir. Bir taraftan İaşe müsteşarlığı bu ay sonuna kadar halk tipi ayakkabıların imaline başlanması için hazırlık yapılmaktadır. Diğer taraftan, halk tipi elbiselerin yapılması için millî kumaş tipi tespit edilmek üzeredir. Bütün fabrikaların imal edebileceği bu kumaşlar yünlü olacak ve ucuza mal edilecektir.

Perakende kâr nispeti

Fiat Murakabe komisyonu dünkü toplantısında manifatura perakende satışlarında fatura vermek esas olduğundan manifatura eşyasından ipekli ve fantezi olanların toptan kâr nispetini tayin etmiştir. Komisyon, ipekliler için kâr nispetini yüzde 15 ve fantezi kumaşlar için yüzde 20 olarak kabul etmiştir.

Komisyon, dünkü toplantısında ihtikâr yaptıkları sabit olan bir çok tacirin Müddeiumumiliğe tevdiine karar vermiştir.

Birinci sınıf tuhafiye ticarethaneleri

Tuhafiye ticarethanelerinin yeniden tasnifi kararı verildikten sonra Fiat Murakabe komisyonuna yapılan müracaatler her türlü tahminden çoktur. Bunların hepsi birinci sınıf ticarethane addedilmelerini yani yüzde 50 kâr verilmesini istemektedirler. Fakat bunlardan pek azı kâfi şeraiti haizdir. Bunun için talebleri reddolunmaktadır.

ADLİYEDE

Salim Kurtun arkadaşı da tevkif edildi

Beyoğlunda Yeniçarşıda bir barda evvelce uzun müddet birlikte yaşadığı Mükerrem Sevinci, kıskanclıkla dört yerinden rövelver kurşunile yaralıyarak öldüren Salim Kurt, bir kaç gün evvel tevkif edilmişti. «Bahriyeli» lâkabile tanınan Salim Kurt bu cinayeti işlerken, arkadaşı Besimin de kapıyı kapatmak ve kadının kaçmasına veya kurtarılmasına mâni olmak suretile, cinayete iştirak ettiği anlaşılmıştır. O da yakalanmış, dün hakkında tevkif müzekkeresi kesilmiştir. Tahkikata birinci sorguca devam olunmaktadır.

Bir bakkal çırağı mahkûm oldu

Tünelbaşında 515 numaralı bakkal dükkânında çırak Şebinkarahisarlı Hasan, İstanbul ikinci asliye ceza mahkemesinde millî korunma kanununa muhalif hareketten muhakeme ediliyordu. Kaşer peynirini kilosu 90 kuruştan satması lâzım gelirken, ustasının haberi olmadan, 100 den sattığı ve bu satışı Belediye iktısad murakıbların dan ikisine yaptığı, sabit görülmüştür. Yaşı küçük olduğundan, 25 yerine 16 lira 60 kuruş ağır para cezası ödeyecektir. Eğer parayı vermezse, hapsolunacaktır.

Naftalin fiatları

Son günlerde naftalin ihtikârı yapıldığı nazarı dikkati celbetmiştir. Göç dolayısile naftalin ihtiyacı fazladır. 150 kuruşa naftalin satan ticarethaneler olduğu haber alınmış ve tetkiklere başlanmıştır.

Altın fiatları

Altın fiatları düşmekte devam etmektedir. Dün, Reşadiye altını 2690, külçenin gramı 330 kuruştu. Beşibirada 123 liradan muamele görmüştür.

HEM NALINA MIHINA

Lloyd George'un coğrafyası

Avam Kamarasında ... eden son müzakere ve ... kaşalarda, Loid Corc ... Irakı birbirine karıştırmış ve Çörçil ... ihtiyar muarızının coğrafyadaki ... sizliğile hafif tertib alay etmişti.

Çörçil'in Avam Kamarasındaki beyanatı hakkında Anadolu ajansının ... ği haberde şu satırları elbette okumuşsunuzdur:

«Çörçil, Loid Corc'un Türkiye ile İran arasında bir anlaşmadan bahsederek ... natına teimih ederek şöyle demiştir:

«— Loid Corc herhalde İranı ... etmek istemiştir. Kendisinin endişesini bu suretle teskin etmekle bahtiyarım. Anlaşma Türkiye ile İran arasındaki ... ve Türk - İran hududunun tahdidine aid tedbirlere taallûk etmektedir. ... anlaşmadan tamamen malûmatımız vardı. Ve anlaşma bir müddettenberi ... lanmakta idi. Anlaşma 19 nisan 1941 ... meriyete girmiştir.»

Radyo neşriyatına göre, Çörçil, Loid Corc'un iki memleketi birbirine karıştırmasının, Acemistan devletinin ... «İran» adını almış olmasından ileri ... diğini de müstehzi bir eda ile ... miştir.

Anlaşılıyor ki «İran ve «Irak» ... leri arasındaki pek küçük ... Loid Corc'u yanıltmıştır. Zaten İngiliz Başvekili coğrafyasının ... meşhurdur. Geçen Büyük ... sonra, iki ihtiyar kaplan Loid ... Klemanso, sözde cihan sulhunu ... galib ve mağlûb devletlerin ... tayin ederlerken ellerine birer ... mış; dünya haritasını istedikleri ... kesip biçmişlerdi. O zaman, Loid ... Avrupanın şarkında, Almanya ile ... lonya arasındaki «Silezya» ile ... lunun cenubunda, Türkiye ile ... arasındaki «Kilikya» yı birbirine ... tırdığı öğrenilmiş, ve haklı ... zuu olmuştu. O zaman yeni ... esaslarını kuranlardan birinin ... yadaki bu cehli, vücude ... pek uzun ömürlü olmıyacağına ... addedilmişti. Nitekim Türk ... disini iktidar mevkiinden ... suretile Kilikyanın Silezya ... Loid Corc'a pek iyi öğretmişti.

Aradan 20 bu kadar yıl geçmesına rağmen, Loid Corc'un ... hâlâ ilerletmediği, İranla Irakı ... den ayıramayışile sabit olmuştur.

Meşhur bir devlet adamını ... mıyan ve onun Avam Kamarasındaki prestijini kıran bu coğrafya ... gidermek için, eski dostumuza ... rafya hocası tutmasını tavsiye ... kendimizi alamıyoruz. ... Corc'un ömrünün son demlerine ... rafya okuması manasız ... Hazreti Muhammed, insanların ... mezara kadar öğrenmeğe ... muştur.

MÜTEFERRİK

Bükreş elçimizin hareketi teahhur etti

Köstence yolu ile vazifesi başına ... det edeceğini yazdığımız Bükreş elçimiz Hamdullah Suphi Tanrıöver ... yahatini bir kaç gün tehir ... Tanrıöver, önümüzdeki ... hareket edecektir.

19 mayıs bayramı

Dün, Vilâyette Vali muavini ... Kınığın başkanlığında yapılan ... lantıda 19 mayıs genclik bayramı ... hazırlanan matbu program ... çirilmiştir. Bu programa ... rasime 4540 talebe iştirak ... Merasime sabahleyin saat ... nacak, İstiklâl marşile bir ... çekme merasimi yapılacak, ... mutanlar talebenin bayramını ... deceklerdir.

Bundan sonra talebe tarafından resmi geçid yapılacaktır. Öğleden sonra ise, Fener stadında spor ... yapılacaktır. O gün devair ... cek, şehir bayraklarla süslenecektir.

Dünkü ihracat

Dün şehrimizden 217,000 liralık ... cat yapılmıştır. Bu meyanda ... kaya barsak, Mısıra tütün, ... tütün ve Almanyaya ceviz ...

İktısadî devlet teşekküllerinin bilânçoları

Ankara 8 (Telefonla) — İktısadî devlet teşekküllerinin bilânçolarile kâr ve zarar hesablarının ve bu hususta ... rakib raporlarının esaslı surette ... kine imkân vermek üzere bu ... ve raporların en geç ilktesrinde ... umumî heyete verilmiş olması ... görülmüştür. Bu maksadı temin ... üzere hazırlanan kanun lâyihası bugün Meclise verildi.

Bir muskacı yakalandı

İzmir (Hususî) — Anafartalar caddesinde Said oğlu Ömer Karagöl ... mında bir şahıs, kocasile geçinemiyen ... ve bu yüzden kocasile mahkemeye ... şen Kıymet namında genc bir kadından, şirinlik muskası yaparak kocasına güzel ve sıcak görünmesini temin ... mek mukabilinde beş lira almış, ... meşhud yapılmış ve yakalanmıştır.

CUMHURİYET
Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur

Dikkat
Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Don Juan Mithat

Yanıbaşımda birisi:

— Hallo, Mithat Bey!

Diye bağırdı. Bütün dikkatimi çağırılan adam üzerinde topladım. Senelerdenberi «Don Juan» lâkabile anılan bu zatı yakından tanımak istiyordum. Genc değildi. Kır saçları, zemini düz, fakat deseni karışık kumlu gri kumaşları andırıyordu.

Uzun boyu biraz eğilmiş, derin bakışlı gözleri parlamış, nezaketten kırılıp dökülerek orta yaşlı bir kadınla konuşuyordu.

Ona dair bir çok hikâyeler duymuştum. Sayısız aşk maceraları geçirmiş, adı muhtelif aile facialarına karışmıştı. Herkes bir noktada müttefikti: Mithat Bey, cazibesine dayanılmaz bir erkekti. Onun bu büyüleyen kudretinin sebebini bazı kadınlara sormuş ve daima ayni cevabı almıştım:

— Bilmem.. Bir sır.. Bir muamma!..

Hakikaten bir sır, bir muamma.. Çünkü güzel, hatta pek yakışıklı sayılamazdı. Meşhur kadın kalbi avcılarının en esaslı sermayesi şıklıktan da fazla nasibi yoktu. O halde, Mithat Beyin cazibesi belki keskin zekâsından, tatlı sohbetinden ileri geliyordu. Fakat şimdiye kadar ince düşünüşüne, nükteli lâkırdısına hayran olan bir kimseye de rast gelmemiştim. Öyleyse sihir ve keramet ya gözlerinde, yahud da sesinde gizli idi. Evet, bazı insanların nazarlarında, seslerinde, en tok midelere iştiha veren yemekler gibi, çekici bir lezzet vardır. O bakışlar, o ahenkler çok defa ruhumuza birer manevî içki gibi akarlar ve biz onları massetmeğe bir türlü doymayız.

Tam o sırada karşı kaldırımdan bir ahpabım geçiyordu. Hemen koştum:

— Kuzum, dedim, şu Mithat Beyi tanır mısın?

— Evet! diye cevab verdi. O zaman ilâve ettim:

— Rica ederim, beni kendisine takdim et!

Birlikte, kadından ayrılmasını bekledik. Bir kaç dakika sonra hararetle el sıkıştık ve yanyana yürümeğe koyulduk. Konuşma tarzı hiç de fena değildi. Lâkin ümid ettiğim fevkalâdeliği de görmedim. Sesi basit musiki nağmeleri ni hatırlatıyordu.. İnsan onu, küçük bir pınarın akışını seyrederken duyduğu hazla dinliyebiliyordu. Sözlerini takib etmek için büyük bir zihnî gayret sarfetmeğe lüzum yoktu. Bu lâkırdılar benliğime ne kadar kolay nüfuz ediyorlarsa cevablarını da o derece rahat ve sükûn içinde veriyordum. Bir çeyrek zarfında yüzüne, hareketlerine, sesine ve fikirlerine o kadar ısındım ki Mithat Bey üzerimde sanki kırk senelik dostummuş gibi bir tesir yapmağa başladı.

Yarım saat sonunda birbirinden son derece hoşlananlar birbirlerine veda ederlerken duydukları hasret acısı içimizde, güçlükle ayrıldık. Hatta, Mithat Bey sade bir nezaket değil, büyük bir muhabbet eseri olduğunu pek belli ederek ertesi hafta için beni yemeğe davet etti.

***

O gün, işim tahmin ettiğimi zamandan evvel bittiği için Mithatın evine biraz erken gittim. Temiz kıyafetli ve sükûtî bir hizmetçi kız kapıyı açtı. Beyin henüz giyinip hazırlanmamış olduğunu söyledi ve beni büyükçe bir salona aldı. Oraya hiç bir çekingenlik ve yabancılık hissetmeden girdim.

Odaların insanların ruhu ve manevîyatı üzerindeki tesirlerini çok tecrübe etmişimdir. Öyleleri vardır ki derhal üstünüze kasvet çöktürür ve size onun bütün eşyası her an şu cümleyi tekrar eder durur:

— Burada yabancısınız!

Mithatın salonunda böyle bir duyguya kat'iyyen kapılmadım. Bilâkis, mobilyaların stili, duvarların kâğıdı bana kalbi ve vücudü dinlendiren bir deniz, bir orman, bir dağ manzarası gibi göründü. Küçük, büyük bir çok yastıkların arasında kabyolmuş bir sedire oturdum. Etrafı seyretmeğe koyuldum.

Köşede, kenarda, ortada büyük bir servet ve ihtişama delâlet eder hiç bir şey yoktu. Perdeler, kanapeler, koltuklar, halılar hepsi mütevazı, fakat umumî heyetile ziyaretçiyi derin bir samimiyet havası içinde saracak şekilde yerli yerindeydi. Duvarda tam karşıma yağlıboya bir tablo isabet etmişti. Bu, genc bir kadın resmi idi. Başında şık bir hotoz vardı. Çerçevenin alt kısmile hududlanan beline kadar dantelli bir elbise bütün göğsünü örtüyordu. Yüzünde biraz melânkolik bir tebessüm belirmişti. Eski bir saraylı olduğuna hiç şüphe etmediğim bu kadının resmi bana o kadar tabiî ve canlı göründü ki bütün salonda kaldığım zaman kendimi yalnız hissetmedim. Artist elile yapılmış veya fotografla çekilmiş olsun ekseri kadın ve erkek resimlerinde bir ressam veya objektif önünde durduklarını belli eden bir zayıflık ve kendilerini temaşa edecek binlerce göze hoş görünmek için takınılmış zoraki tavırlar sezilir. Bu kadın, o gibi sahteliklere tenezzül etmeden maddî manevî bütün benliğini teklifsiz ve lâkaydane bir aynaya aksettirir gibi durmuştu. Bir insana, bir şeye bakar gibi değil, yalnız başına tatlı ve aynı zamanda elemli bir hatırayı düşünür gibi gülüyordu. Nazarlarında tevazu kibarane gölgelere bürünerek yerleşmişti.

Tuhaf şey.. Bu, bir iki avuç boyanın muhassalası, beş on dakika içinde beni kendine ne kadar kuvvetle bendetmiş ti. Gözlerimi ondan bir türlü ayıramıyordum. Pek nadir canlıların karşısında duyduğum sonsuz bir vecde düşmüştüm. Bu gözler, ruhuma en tatlı meltem ruzgârları kadar munis geliyor, nazarlarımda hüzünlü akşamların ufukta yarattığı pembe ve mor renkleri canlandırıyor, sonra onları takib eden geceler gibi loşlaşıyor, müphemiyet ve esrar tülleri içerisine bürünüyordu.

Aman yarabbi, ya bu bakışların canlısı kim bilir kaç erkeği çıldırtmış, kaç kalbi parçalamış, kaç ruhu aşk ve ıstırab heyecanları ve buhranlarile kıvrandırmıştı.

Birden kapı açıldı. Mithat Bey içeriye girdi. O, geç kaldığı için özür diledi. Ben, erken geldiğim için affımı rica ettim. Sonra hiç bir mukaddeme yapmağa lüzum görmeden sordum:

— Beyefendi, çok rica ederim, bu, kimin resmidir?

Yüzünde hafif bir elemin ince çizgileri belirdi:

— O resim mi? dedi. Genc ölen zavallı annemin...

O vakit derhal anladım, Don Juan Mithatın mukavemet edilmez cazibesinin nereden geldiğini..

NURİ REFİK

SON HABERLER

Siyasî İcmal

1942 harbine doğru

Evvelâ Almanya devlet reisinin, daha sonra İngiltere hükûmet reisinin son günler içinde söyledikleri nutuklardan bütün dünyanın anladığı en mühim hakikat, iki muharib tarafın da bu sene içinde kat'i bir muharebeye girişmek niyetinde olmadıkları ve bu işi hiç olmazsa gelecek seneye bırakmayı tercih ettikleridir.

İki muharib tarafın da kat'i muharebeyi, şimdilik gelecek yıla tehir etmelerinin sebebi ne olabilir?

Bu suale verilecek cevabın en kestirmesi, iki tarafın da kat'i bir muharebe yapmağa kifayet edecek kuvveti kendilerinde görmemeleridir.

Esasen iki taraf da bunu gizlemek lüzumunu hissetmemekte, bilâkis imkânın müsaadesi nispetinde bu hakikati anlatmaktadır.

Her Hitler, gelecek yıl içinde Alman askerlerine daha kuvvetli ve daha mükemmil silâhlar verileceğini söyliyerek kat'i muharebeyi gelecek seneye geciktirmenin sebebini izah etmiş oluyor.

Mister Çörçil de, İngilterenin bu sene içinde kendisini Amerikaya bağlayan bağlarını korumakla meşgul olacağını, ve gelecek sene azamî hızını alacak olan Amerikan yardımile daha çok kuvvetli bir vaziyet alacağını söylemekle aynı sebebi izah etmiştir. İki muharib taraf, kat'i muharebeyi gelecek seneye bırakmakla beraber, arayerde boş duracak değildirler. Muhtelif sahalarda birbirini yıpratmağa çalışacaklar, ve birbirine karşı faikiyeti temine yardım edecek muvaffakiyetler kazanmağa ehemmiyet vereceklerdir.

Şimali Afrika ve şarkî Akdeniz bu sahaların başında geliyor. Fakat tâli mücadelelerin bu sahalara inhisar etmiyeceği şimdiden anlaşılmakta ve iki taraf birbirine karşı yeni gaileler hazırlamakla meşgul olmaktadır.

Acaba bu yeni gaileler hangi sahada zuhur edecek? Garbî Akdenizde mi, yoksa şarki Akdeniz kıyılarında mı?

Almanyanın bugünlerde Vişi hükûmetile sık sık müzakereler yaptığına ve bu müzakerelerin Almanya - Fransa mütarekesinin şartlarını hafifletmek gibi bir maksad gözettiğine bakılırsa garbî Akdenizde bir şeyler hazırlandığına hükmetmek icab ediyor. Gerçi Almanya ile Fransa arasında akdolunan mütareke, harbin uzun sürmiyeceği zannedildiği bir sırada yapılmıştı ve harbin uzun sürmesi bu mütarekenin değiştirilmesini icab ettirmektedir. Fakat mütarekenin Fransa lehinde değiştirilmesi, Almanyanın Fransadan bir takım imtiyazlar koparmak pahasına bu hattı hareketi takib etmek istediğine delâlet edebilir.

Bu mülâhaza varid ise sorulacak bir sual, Fransadan koparılması istenen imtiyazların mahiyetidir. Acaba bu imtiyazlar, Alman kıt'alarının İspanyaya geçmesinin ve Cebelüttarığa doğru ilerlemesinin temini midir?

Yahudi şimali Afrika cephesini kuvvetlendirmek için Fransanın Afrikadaki sahillerinden, bilhassa Tunustan istifade midir? Yahud Mihverin Suriyeyi hareket üssü yapmasına müsaade midir?

Bütün bu ihtimaller varidir. Fakat bu ihtimallerden hangisinin tahakkuk edeceğini kestirmek mümkün değildir. Çünkü bir taraf bu ihtimallerden istifadeye uğraşırken mukabil taraf da bu istifadeyi körletmek için elinden geleni yapmaktadır.

İki muharib tarafın bu ihtimalleri istismar etmekten maksadları, kat'i muharebe safhasına varmadan evvel, mukabil tarafı, mümkün mertebe hırpalamak ve sarsmaktır.

Fakat Mister Çörçil'in son nutkundan açıkça anlaşılan nokta, İngilterenin Nil vadisini, Süveyşi, Irakı kaybetmemek için herşeyi yapacağını ve bunun için şimdiden hazırlanmış olduğudur. General Wavell'in kumandasına yarım milyonluk bir kuvvetin verilmiş olması bunu apaçık göstermektedir.

İngiltere ortaşarkta hakikaten hazırlıklı ve kuvvetli ise Mihverin onunla burada uğraşmaya, daha fazla tâli bir mahiyet vererek garbî Akdenizde kendine bir meşgale bulması ihtimali daha fazla kuvvetlenir.

Fakat bütün bu faaliyetlerin hedefi, 1941 senesini geçirmek ve şimdilik 1942 de vuku bulacağı bildirilen kat'i muharebeye hazırlanmaktır.

Muharebenin bu kadar uzaması, yeni yeni inkişaflar arzetmesine, yahud yeni ihtilâtlara yol açmasına sebeb olacağını da gösterir.

Amerikanın harbe mütemadiyen yaklaşması, Japonyanın Amerikaya mukabele için hazırlanması, Sovyet Birliğinin bu yeni inkişaflara göre vaziyet alması, belki de harbi bütün dünyaya sirayet ettirir ve bu yüzden bütün beşeriyet harb uçurumuna yuvarlanır. Fakat bunlar, yakın istikbalin henüz temas etmediğimiz hâdiseleridir ve herhangi bir kehanette bulunmak, kimsenin elinde değildir.

Bugün bütün anladığımız, harbin 1942 senesine şimdiden tasallût etmiş olduğu, gelecek seneyi de şimdiden bir yangın senesi yaptığıdır.

Ömer Rıza DOĞRUL

Askerî ceza kanununda yapılacak tadilât

24 ve 275 inci maddelerini değiştiren kanun lâyihası Millî Müdafaa ve Adliye encümenlerinden geçti

Ankara 8 (Telefonla) — Askerî muhakeme usulü kanununun 24 ve 275 inci maddelerini değiştiren kanun lâyihası Millî Müdafaa ve Adliye encümenlerinden geçti. Adlî âmirin salâhiyetinin tevsii veya muayyen kıt'alara hasrı ve davanın nakli hakkındaki 24 üncü madde şu şekli almaktadır:

1 — Halin icabına göre bir adlî âmirin adlî salâhiyetinin muayyen kıt'alara hasrı veya tevsii ve yahud diğer komutanlara ve makamlara dahi adlî âmirlik salâhiyetinin verilmesi hazarda genelkurmay başkanlığından, seferde başkomutanlıktan verilecek emirle caizdir.

2 — Tahkikatın mahallinde icrası ordunun emniyeti veya askerî disiplin muhafazası bakımından mahzurlu olursa Millî Müdafaa Vekilinin talebi üzerine askerî temyiz mahkemesi davanın başka yerde ayni derecede bulunan bir askerî mahkemeye nakline karar verebilir.

Diğer cezaların tehiri ve seyri hakkındaki 275 inci madde şu şekli almaktadır:

1 — Akıl hastalığına duçar olan mahkûmlar hakkında hürriyeti tahdid eden cezanın tatbikı iyileştikten sonraya bırakılır. Diğer bir hastalık dahi hürriyeti tahdid eden bir cezanın infazı halinde mahkûmun hayatı için bir tehlike teşkil ediyorsa bu kabil mahkûmlar hakkında dahi ayni suretle hareket olunur.

2 — Seferberlikte askerî mahkemelerden verilen şahsî hürriyeti tahdid eden cezaların infazı vazifesi adlî âmirin talebi üzerine en büyük adlî âmirin kararile seferberliğin sonuna kadar geriye bırakılabilir. Tehiri müddet zarfında müruru zaman işlemez.

Fransa iki yüzlü siyaset güdüyormuş

Bir İtalyan gazetesi Vichy hükûmetine şiddetle hücum ediyor

Milano 8 (a.a.) — Popolo d'İtalia, başmakalesinde şöyle yazıyor:

«Fransa, uğramış olduğu hezimettenberi iki yüzlü bir siyaset takib ediyor. Fransız siyaseti, hâdiselere göre tahavvül etmekte ve Fransa, büyük demokrasilerin nihaî zaferi hakkındaki bütün ümidleri kaybetmemiş görünmektedir. Pek aşikâr olan bu Fransız manevraları, kimsenin gözünden kaçmamaktadır.

Aynı makalede müstehzî bir lisanla Laval'in yeniden ortaya çıkmasının içtinabı gayrikabil bir hal olduğuna işaret edilmektedir. Fransız siyasetinin barometresi olan Laval, kabineye göre ortaya çıkmakta veyahud meydandan kaybolmaktadır.

Bu gazete, Fransızların tereddüd içinde bulunduklarını kaydetmektedir.»

Cebelüttarık şehri süratle boşaltılıyor

Nevyork 8 (a.a.) — United Press'in bildirdiğine göre, Cebelüttarıktaki İngiliz makamları henüz şehirde bulunan sivil halkın azamî süratle tahliye edilmesini emretmiştir. Ayni ajans Cebelüttarıktaki bütün dükkânların kapanmış olduğunu da haber vermektedir.

Memur aylıklarının tevhid ve teadülü

Ankara 8 (Telefonla) — Devlet memurları aylıklarının tevhid ve teadülüne dair kanuna bağlı 1 numaralı cetvelin Maarif Vekâleti taşra kısmındaki kütübhaneler kadrosunda 9 ve 11 inci dereceler hizasındaki müdür unvanı müdür ve müdür muavini şeklinde değiştirilmektedir. Bunun için bir kanun lâyihası tanzim olunmuştur.

Almanya - Meksika münasebetleri kesiliyor mu?

Meksika 8 (a.a.) — Meksikanın sabık Berlin elçisi General Azcarete, harb tekniği müdürlüğüne tayin edilmiştir. İyi haber alan bazı mahfiller Berlin elçiliğine başka birinin tayin dilmemiş olmasına bakarak Almanya ile Meksika arasındaki münasebetlerin kesilmesini muhtemel görmektedirler.

Millî Şefimiz

Japon İmparatorunu, Alman Devlet reisini ve Irak Kralını tebrik ettiler

Ankara 8 (a.a.) — Japonya İmparatorunun 29 nisan tarihine musadif doğum günü münasebetile Reisicumhur İsmet İnönü ile Majeste Hirohito arasında tebirk ve teşekkürü mutazammın telgraflar teati edilmiştir.

Ankara 8 (a.a.) — Almanyanın 1 mayıs millî bayramı münasebetile Reisicumhur İsmet İnönü ile ekselâns Adolf Hitler arasında tebrik ve teşekkürü mutazammın telgraflar teati edilmiştir.

Ankara 8 (a.a.) — Irak Kralının 2 mayıs tarihine musadif doğum günü münasebetile Reisicumhur İsmet İnönü ile Majeste İkinci Kral Faysal arasında tebrik ve teşekkürü mutazammın telgraflar teati edilmiştir.

Stalin Yoldaşın Başvekilliği

Berlin ve Londra matbuatı hiç bir tefsirde bulunmadılar

Londra 8 (a.a.) — M. Stalinin Sovyetler Birliği Komiserler Heyeti reisliğine tayini Londrada Rusyanın dahilî bir işi olarak telâkki edilmektedir.

İngiliz basını bu değişikliği bahis mevzuu etmemektedir.

Berlinde

Berlin 8 (a.a.) — Yarıresmî bir membadan bildiriliyor:

Stalin'in halk komiserler heyeti reisliğine tayin edildiği hakkında Moskovadan verilen haber Berlin siyasî mahfillerinde çok büyük bir alâka uyandırmıştır.

Alman Hariciye Nezareti, yabancı gazeteciler tarafından sorulan suallere cevab olarak Sovyet kaynaklarına nazaran bu değişiklik sebebinin Molotof'un halk komiserler heyeti reisliğinden çekilerek bütün faaliyetini hariciye komiserliğine hasretmek arzusundan olduğunu söylemiştir.

Berlinin ne resmî ne de yarıresmî mahfillerinde bu Sovyet beyanatına hiç birşey ilâve edilmemektedir.

Hindiçini - Siyam muahedesi imzalanıyor

Tokyo 8 (a.a.) — Domei ajansının bildirdiğine göre, Hindiçini ile Siyam arasındaki münazaaya nihayet verecek olan sulh muahedenamesi cuma günü Tokyoda imza edilecektir. Bu muahedenin imzasile beraber Japonya, Hindiçini ve Siyam arasında bir nota teati edilecektir. Bu nota mucibince Siyam ve Hindiçini hükûmetleri Japon menfaatleri aleyhine tevcih edilecek her hangi bir anlaşmaya iştirak etmeği taahhüd eylemektedirler.

Harb vaziyeti

Irak harbi

Iraklıların şu ilk günlerde bir şeyler yapamadıkları takdirde mağlûb olacaklarını tahmin etmek yanlış olmaz

Irakta:

Irakta eski müttefikler arasındaki harb devam ediyor. Mücadele daha ziyade hava meydanları etrafında cereyan etmektedir. İngiliz hava kuvvetleri, hücumlarını şiddetlendirdiklerine göre, takviye aldıkları anlaşılıyor. Irak harbi, bütün kuvvetlerini Mısırın müdafaasına tahsis etmek mecburiyetinde bulunan General Wavell'in başına yeni bir cephe açmıştır. Gelen haberler, generalin, bir an evvel Mısıra getirmek istediğine şüphe olmıyan bir takım kuvvetleri Iraka göndermek ıstırarında kaldığını göstermektedir. Ellerinde mevcud kaynakların azametine rağmen, harbin başındanberi Ortaşarkta büyük kuvvetler teşkil etmeğe muvaffak olamayışları İngilizler için pek sıkıntılı ve tehlikeli vaziyetler ihdas etmektedir. Bütün bunlar, harbden evvelki ihmallerin zarurî neticeleridir ki telâfisi zamana muhtacdır.

Iraklıların, şu ilk günlerde bir şeyler yapamadıkları takdirde, sağdan soldan yetişmekte olan İngiliz hava ve motörlü kuvvetleri karşısında mağlûb olacaklarını tahmin etmek yanlış olmaz. Iraklıların bir zayıf noktası da, Irak ordusunun şimdiye kadar, mütemadiyen siyasetle meşgul olması yüzünden hem talim ve terbiyesinin noksan olması, hem de bu hastalığa müptelâ ordularda görülegeldiği üzere, birlikten mahrum bulunmasıdır. Esasen, memleket halkı arasında da birlik yoktur. Bir askerî hükûmet darbesile iktidar mevkiini ele geçirenlere muhalif olanların da harekete geçecekleri anlaşılıyor.

Şimalî Afrikada:

Libya - Mısır hududu civarında, on gün kadar evvel, bir ileri hareketi yapmış ve Sollum'dan şarka doğru 8 kilometre kadar gittikten sonra durmuş olan Alman - İtalyan kuvvetlerine karşı, İngiliz motörlü kuvvetleri akınlar yapmaktadırlar. Bu hareketlerin düşmanla teması idame etmek ve esirler alarak vaziyeti öğrenmeğe çalışmak aynı zamanda düşmanı iz'ac etmek için yapılmakta olduğuna hükmedilebilir.

Tobruğa gelince, buradaki son Alman - İtalyan taarruzu ağır zayiatla akim kalmıştır. İngilizler mukabil taarruzlarla düşmanı hırpalamışlar, kaybettikleri yerleri geri alarak müdafaa vaziyetlerini düzeltmişlerdir. Demek ki İngilizler, Tobrukta pasif bir müdafaa ile iktifa etmiyerek şiddetli mukabil taarruzlar da yapmaktadırlar. Ve böyle yapacak kadar kuvvetlidirler.

Tobruğa karşı yapılan son hücum, Alman - İtalyan kuvvetlerinin ancak burayı aldıktan sonra, Mersa-Matruha doğru yürümek istediklerini gösteriyor. Fakat bu hücum tardedilmiştir. Böylece, Tobruk vazifesini yapmakta devam ediyor, demektir.

İngiliz donanması ve hava kuvvetleri de Libyadaki Alman - İtalyan kuvvetlerinin takviyesine mâni olmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Fakat Sicilya ile şimalî Afrika arasındaki deniz yolunun kısalığı, bilhassa geceleri, nakliyat yapılmasını tamamile önlemeğe imkân bırakmaz. Cesur ve cür'etkâr gemi kaptanları kaçak olarak münferiden karşıdan karşıya geçebilecekleri gibi, İngiliz donanması, her kafileyi de, mutlaka yakalayamaz.

Deniz sevkulceyşinden haberleri olmıyanların Amiral Cunningham gibi bir deniz kurduna akıl öğretmeğe kalkışmaları sadece gülünc bir ukalâlık oluyor. Nisbeten daha küçük bir deniz kuvvetile Akdenizde, İtalyan donanmasına ağır darbeler indirenler, her halde, bu akıl hocaları değildi. Sayıca düşmana birkaç misli üstün olmıyan bir donanma, böyle bir karakol hizmetini, hiç inkıtasız şekilde devam ettiremez; çünkü bir donanma mütemadiyen denizde kalamaz. Gemileri dağıtmak da onların teker teker avlanmalarına sebeb olur. Büyük Harbde, İngiliz donanması Şimal denizinde çok büyük bir sayı üstünlüğüne sahib olduğu halde, Alman muharebe kruvazörlerinin canları istediği zaman, İngiliz sahillerine kadar gelip bombardımanlar yapmalarına mâni olamamıştı. Yakalandığı vakit, batmayı göze alanlar için, Sicilyadan şimali Afrikaya geçmek imkânı daima mevcuddur. Gemilerin bazıları yakalanır, batar, bazıları da geçer. Denizi yüzde yüz kapamak imkânı olmadığına göre, bütün mesele Mihverin nakliyatını mümkün olabildiği kadar güçleştirmektedir ki İngilizler de bunu yapmaktadırlar. Bu bahiste, sahillere yakın denizlerdeki donanma harekâtında hava kuvvetlerinin büyük tesirini de asla unutmamak lâzımdır. Şimdi deniz harbi, deniz - hava harbi şeklini almıştır.

Şimali Afrikada, her iki tarafın da hava hakimiyetini elde etmek için çalışmakta oldukları görülüyor. Almanlar Stukalarını, Tobruk istihkâmlarına karşı bir ağır topçu gibi kullanıyorlar; İngilizler de, bu Alman tayyarelerine karşı mücadele ediyorlar.

***

Mülâhaza

Mühendis ve Mühendislik

Yazan: Prf. Salih Murad

Memleketimizde mühendislerin azlığı ve mühendis mekteblerinin hususiyetine girişmezden evvel mühendislik ve mühendis mefhumlarını inceliyelim. Fransızcada mühendis mukabili ingénieur'dir. Anglosakson memleketlerinden gayrı yerlerde mühendis mukabili olarak buna benzer kelimeler kullanılmaktadır. Bu kelimenin cezrî deha manasına gelen (génie) dir. Bu halde mühendis kendi zekâ veya dehasile işini gören demektir. Anglosaksonlar mühendis mukabili olarak Engineer kelimesini kullanılıyorlar ki bu da yüksek (**) makineler kuran ve kullananlar demektir. Lâtin memleketlerinde mühendis mekteblerine (mühendis mektebleri) denildiği halde Anglosakson memleketlerinde (mühendislik mektebi) denir. Bu iki terim arasında büyük fark var. Mühendislik terbiyesini vermelerinden dolayı bu müesseselere (mühendislik mektebi) demek daha doğrudur. Çünkü mühendis mekteblerinden çıkan hemen mühendis olamaz, belki zamanla olur. Bizde (mühendis) kelimesi (hendese) cezrinden gelse gerektir; yani ölçü işlerinde çalışanlara mühendis denmiştir ki bir bakımdan doğru bir terimdir.

Mühendislik (tatbikî fizik) ten gayrı bir şey olmadığına göre bir bakımdan mühendisler birer fizikçidirler. İlk okuyapan ceddimiz mühendislerin piri olduğu gibi araba tekerleğini veya çömlekçi tezgâhını bulan da gene mühendislerin pirleridir. Bugünkü manasile mühendislerin piri Arşimed'dir. Hakikî birer mühendis olan bu insanlara başlangıcda bu unvan verildiği gibi terbiyeleri de usta - çırak usulile verilmekte idi.

Bugünkü manasile ilk mühendisler (askerî mühendisler) olup sonradan zamanın icabına, bilhassa endüstri inkılâbına, tempo tutarak maden, sivil, makine, elektrik, kimya, otomobil, tayyare, optik, deniz inşaiye, orman mühendisliği gibi bugün nev'i yüzü geçen mühendislik şubeleri kurulmuştur. Evvelâ sivil yani inşaat mühendisliği maksada kâfi geldiği halde sonradan yeni keşif ve endüstrilerin meydana gelmesi yüzünden mühendislik ağacı bir çok dal salmıştır. Bizde imparatorluk devrinde bir çatı altında imiş gibi çalışan askerî ve mülkî mühendis mektebleri meşrutiyetin başlarında birbirinden ayrılmış ve (Mülkî Mühendis Mektebi) de 1928 de yeni teşkilât kanunile bir takım şubeleri ihtiva eden, (Yüksek Mühendis Mektebi) ne inkılâb etmiştir.

Yüksek mühendis mekteblerinin yetiştirdikleri mühendisler cemiyete kâfi gelmediğinden ve bazı işlerde bu derece yüksek tahsile lüzum görülmediğinden dolayı her memlekette yüksek mühendis mekteblerine nazaran daha hafif olan (mühendis mektebleri) açılmıştır. Nitekim bizde de böyle olmuştur. İki mekteb arasında başlıca farklar nazarî ve pratik tedrisatın şiddet derecesindedir. Birinde nazariyata daha fazla ehemmiyet verilir, yani daha yüksek derecedeki matematik derslerin bazını teşkil ettiği halde diğerinde pratik cephe daha kuvvetlidir. Bundan dolayı (mühendis) mekteblerinin tedrisat müddeti (yüksek mühendis) mekteblerininkine nazaran umumiyetle daha azdır.

Alman veya Merkezî Avrupa sistemini takib eden memleketlerde iki mekteb birbirinden tamamen ayrı olup (teknikom) ve (teknişe hohşule) adlarını alırlar. Birincisine girmek için lise bakaloryası lâzımgelmediği halde ikincisi için mecburidir. Birinci mekteb mezununa, (mühendis) ve ikincisine (diplom mühendis unvanı verilir. Anglosakson sisteminde talebe aynı müessesede okurlar ve sırasile mühendislikte (Bachelor), (Master) ve (Doktor) derecelerini alırlar. Bu ayrılma yalnız bu memleketlerde değil, Lâtin memleketlerinde de vardır. Meselâ Fransada (Ecole speciale des Travaux Publics) mezunu derece itibarile (Ecole des Potns et chaussêts) mezunundan farklıdır. Bunlardan birincisi bizim (mühendis) dediğimiz yani (teknikom) derecesine ve ikincisi (diplom mühendis) yani (yüksek mühendis) derecesine tekabül eder. Bütün dünyada (mühendis) ve (yüksek mühendis) mektebleri arasında bir teadül prensipi caridir. Bu tasnife göre riyazî bazları ve nazarî cepheleri kuvvetli olan lise mezunları yüksek mühendis mekteblerine ve nazarî cepheleri daha zayıf fakat pratik bakımdan işe daha elverişli olanlar da mühendis mekteblerine giderler. Bu suretle de mühendis kadrosu mümkün olduğu kadar genişlemiş olur.

Gerçi (mühendislik) terimi muhtelif tarzlarda tarif edilmekte ise de biz burada şu tarifi alalım. Mühendislik, asgarî masrafla azamî randmanlı yapı meydana getirmek fennidir. Küçücük bir radyo valfı (lâmbası) veya bir mikroskoptan tutunuz da koskoca bir harb gemisi veya 80 katlı bir bina da bu tarifteki yapı tarifine girer.

Gerçi mühendislik bir ilim şubesi olmaktan ziyade bir fen şubesine girerse de matematik, fizik gibi tam ilimlerin yüksek nazariyeleri yüksek mühendis mekteblerinin başlıca mevzularıdır. İşte bundan dolayı yüksek mühendis mektebi mezunları arasında şöhret kazanmış bir çok ilim adamları vardır. Meselâ (izafiyet) nazariyesini ortaya koyan (Einstein) yüksek mühendis mektebi mezunu olduğu gibi zamanımızın en büyük fizikçilerinden ve genc yaşında yüksek kürsüler işgal etmiş ve Nobel mükâfatını kazanmış olan (Diroc) da bir yüksek mühendis mektebi mezunudur.

Her meslek gibi mühendisliğin de kendine mahsus bir terbiye sistemi vardır.

Salih Murad UZDİLEK

(*) Bu serinin birinci makalesi Cumhuriyetin 26/4/941 nüshasında.

(**) Makinelerin adisi ve yükseği var. Mihanikî enerjiyi gene mihanikî şeklinde nakleden makineler âdi; mihanikî olmıyan enerjiyi mihanikî enerjiye (ve bilâkis) kalbeden makinelere yüksek makine denir.

İcra Vekilleri Heyeti toplantısı

Ankara 8 (a.a.) — İcra Vekilleri Heyeti bugün saat 16 da Başvekil doktor Refik Saydamın başkanlığında mutad içtimaını yaparak ruznamesine dahil meseleleri müzakere eylemiştir.

İzmir hususî idaresinin yapacağı istikraz

Ankara 8 (Telefonla) — İzmir Vilâyeti hususî idaresince yapılacak istikraza hazinenin kefaletine dair kanun lâyihası Meclisin yarınki toplantısında görüşülecektir. Yarınki toplantıda çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun lâyihasının birinci müzakeresi de yapılacaktır.

Yunan adalarının işgali

İtalyan kıtaları Siklad'da Şira adasını da zabdettiler

Roma 8 (a.a.) — Stefani ajansının Rodostan öğrendiğine göre, İtalyan kıt'aları Siklad adalar grupundan en mühimmi olan Şira'yı da çarşamba günü işgal etmişlerdir.

Yunanistanda Avustralyalıların kaybı

Camberra 8 (a.a.) — Avustralya Harbiye Nazırı, Spender, Avustralya kuvvetleri başkumandanı General Blameyden bir telgraf aldığını ve bu telgrafa nazaran Avustralya imparatorluk kuvvetlerinin Yunanistandaki zayiatının 3000 kişiden ibaret bulunduğunu bildirmiştir. Ölüler, harb esirleri ve kayıblar bu rakama dahildir. Bu münasebetle Yunanistana ihrac edilen Avustralya kıtaatının 16,000 kişi olduğu anlaşılmıştır.

Yeni belediye teşkilâtı

Ankara 8 (Telefonla) — Alaşehir kazasının Sarıköy nahiye merkezinde Belediye teşkilâtı yapılması kararlaştırıldı. Afyon Belediye reisliğine İsmail Kemal Afşarın intihabı tasdik olundu.

Hadiseler Arasında — FELEK

Ellerimiz ve Patriğin sakalı

Epey oluyor. Dostlarımdan birinin aleyhine haksız bir dava açmışlardı. Çocuk geldi. Benden akıl danıştı.

— Ne yapayım acaba? Param yok ki; avukat tutayım! Bana bir akıl öğret! dedi.

Ne diyebilirdim. Avukatlığı bırakalı seneler olmuştu. Kanunlar değişmiş, âdetler değişmiş, mizaclar değişmişti.

Hele oturup davasının incir çekirdeği doldurmıyan yavan tafsilâtını dinlemeğe hiç vaktim yoktu. İş olsun diye şöyle dedim:

— Karşındakini sinirlendirmek için sana en emin usul olarak tavsiye ederim, hasmın eline bak, ve elinin harekâtını gözünle takib et!

Güldü:

— Benimle alay ediyorsun! dedi ve gitti.

Üç gün sonra ben yaya o taramvayda, Sirkecide birbirimizi gördük. Hemen indi:

— Allah razı olsun birader! Aman o senin alay zannettiğim tavsiyen ne imiş yahu!

Ben ne dediğimi, ne konuştuğumuzu unuttuğum için:

— Ne gibi? diye sordum...

— Eline bakmak! Yahu! Herif deli oldu. Zaten sinirli bir adam.. Davayı falan bıraktı gitti.

Ve sonra öğrendim. İşi sulhan hallo mecbur olmuşlar.

Hakikaten bu el denilen nesne bir garib şeydir; hatta bir münasebetsiz şeydir. Şunu bunu tutmaya, yazı yazmaya, yemek yemeye yaramasa hani adamın başına belâdır bile diyeceğim.

Dikkat etmediğimiz zaman pek belli olmaz ama, şöyle yolda giderken, yahud oturur düşünürken aklınıza:

— Ben bu elimi nereye koyayım? diye bir düşünce geldi mi hapı yuttunuz.

Eliniz büyür, uzar ve Ermeni patriğinin sakalına döner.

Aaa! Bilmiyor musunuz?

Aman anlatayım!

Bir gün Seryaver Halil Paşaya bayram tebrikine gelmiş olan Ermeni patriğinin uzun sakalını paşanın yarı vefakârı merhum Tıflı Hasan Efendinin nazarı dikkatini celbetmiş ve hemen paşaya sokulup kulağına:

— Patriğin sakalını kestirirsem bana ne var? Paşa belli etmeden:

— Beş lira! diye cevab vermiş.

Hasan Efendi bu cevabı aldıktan bir kaç dakika sonra patriğe sormuş:

— Efendi hazretleri! Cesaretimi af buyurun! Sakalınız pek hürmetli! İmrendim doğrusu! Lâkin bizde nerede o gümrahlık! Yalnız hatırıma geldi: Yattığınız zaman acaba sakalınızı yorganın altına mı, yoksa üstüne mi koyarsınız?

Patrik gülümsiyerek cevab vermiş:

— Vallahi efendim, hiç dikkat etmedim!

O akşam aksi gibi yatağa yattığı zaman Tıflının suali patriğin aklına gelmiş, dikkat etmiş, yorganın dışında kalırsa sakalı rüzgârlanıyor, uykusu kaçıyor, hemen yorganın içine almış. Bu sefer de bir kucak kıl fena halde sıkıntı vermiş. Tekrar dışarı çıkarmış. Gene rüzgârlanmış, tekrar içeri. Velhasıl efendim, bir içeri bir dışarı ,sabaha kadar uykusuz kalan patriğin ilk işi ertesi günü erkenden sakalını ancak bir tutam kadar bırakıp üsttarafını kestirmek olmuş.

Eller de böyledir.

İnanmazsanız fotoğraflara bakınız! Kaç kişi fotoğrafta elini koyacak yer bulabilmiştir?

Kimisi namazda gibi ellerini dizlerine koyar, kimisi iki parmağını göğsünün düğmesine takar, kimisi elile çenesini tutar. Kimisi ellerini birbirine kenetler.., Hepsinde bir acemilik, bir salaklık yok mudur?

Eli kurtaran cebdir. Eğer ceb olmasaydı, bu münasebetsiz şeyi ne yapacağımız hakikaten bir mesele olurdu. Sıkıştığımız zaman elimizi cebimize sokmakla, çok defa sıkıntıdan kurtulmamız bunun delilidir. Yalnız ceb başkasının cebi olmamak şartile.

B. FELEK

Hamiyetli bir vatandaşın Kızılaya teberruu

Ankara 8 (a.a.) — Kızılay umum' merkezinden bildirilmektedir:

Gemlikte fabrikatör Yahya Alemdarın ölümünden evvel yaptığı vasiyet mucibince merhumun veresesi tarafından cemiyetimize 2000 lira teberru edilmiştir. Bu hayırsever yurddaşımızın cemiyetimize karşı yapmış olduğu bu kıymetli yardımı Kızılay cemiyeti umumî merkezi teşekkürle karşılar.

Bir AŞK UÇURUMU

Edebî roman — 39 — Mahmud Yesari

— İçim üşümüş de, iyi geliyor.

Şakir, cebinden bir tomar kâğıd çıkarmıştı:

— Ben, bugünün vukuatını, biraz gözden geçireyim.

Fikri, yavaş sesle sordu:

— Polise, rapor mu?

Şakir, bu kinayeli soruştan alınmamıştı:

— Evet. Rapor. Barba Nikoliyi, sırtüstü yere vuracağım ama... Ne zaman bakalım?

— Ondan, ne diye şüphe ediyorsun?

— Beni, atlatmak istiyor. Bu, her halde, sebebsiz değildir. Haydi. sen yat. Sabah, uzun uzun konuşuruz.

Fikri, sesini çıkarmadı, yarı soyundu, ihtiyar kadının serdiği yatağa uzanıyordu. Şakir, sordu:

— Neye, benim yatağa yatmıyorsun?

— Sen; temizdir, dedin.

— Öyle ise, tam soyun da yat. Bu mangal da geldi. Artık buranın sıcağı, sabaha kadar devam eder. Gece karanlığında girdin de, sokağın beyzadeliğini görmedin. Karşı evler, rüzgârı keserler. Yazın da, serin olur. Çünkü, güneş, bize dargındır; sokakta barışırız.

Fikri, yeleğini, pantalonunu da çıkardı, yattı:

— Sen, çok mu oturacaksın?

— Belli olmaz. Sabaha karşı, belki de karakoldan ararlar.

— Bir vak'a mı haber veriyorsun?

— Hayır! Bir vak'anın, önüne geçmek istiyorum. İşte, ben, «polisin», «höyle adamı» yım.

— 10 —

Fikri, gözlerini açtığı zaman, alaca karanlıktı. Yalnız, merdivende inip çıkmalar, sofada gezinmeler duyuyordu. Şakirin yatağı, hiç bozulmamıştı.

Odanın sıcaklığı daha geçmemiş, buğuluydu. Fikri, «temiz çarşaflı», «yeni, temiz yorgan» a sarındı; üzerinde, daha, fabrikanın «tezgâh buğusu» kokan battaniyeyi, iyi koklamak için, başına doğru çekti, tekrar gözlerini kapadı; fabrikanın havası içinde, tekrar uyudu.

Ter içinde uyanmıştı. Başucunda, ince, korkak bir sesin mırıldandığını duydu:

— Fikri ağabey. Sütünüz hazır.

Fikri, gözlerini yarı açarak baktı. Kirye Marika, başucunda hafifçe eğilmiş, elpençe duruyordu. Odaya dolan yeni bir sıcaklık ve kaynamış süt kokusu, gece, kendisine korkunc ve iğrenc gelen «cehennem kütüğü acuze» yi «munis» gösterivermişti. Ona değil, kendi kendine gülümsedi:

— Teşekkür ederim, Madam.

Bu, gülümseyiş, ihtiyar kadının çukura batık gözlerini, cehennemî bir ateşle yakmıştı; gülüyor, denemezdi; avını ele geçirmiş bir atmacanın, bir çoban kuşunun sevinc dolu, hırs dolu bakışlarına benziyordu:

— Kahve de ister misiniz?

Fikrinin, içine tekrar korku gelmişti:

— Hayır! Hayır!

İhtiyar kadın, kapıya doğru gitti; kuru ellerini hışırdata hışırdata oğuşturuyordu:

— Mangalınız tamam... Şakir ağabey, birazdan belki gelir. Eğer, sizin bir işiniz yoksa, sütünüzü için, tekrar uzanın. Ben, mangalın ateşini tazelerim. Ne vakit karnınız acıkırsa; bana, seslenirsiniz; yemeğinizi getiririm. Başka bir emriniz de varsa, söylersiniz!

Kadın, dışarı çıkmıştı. Fikri, gerine gerine kalktı; odanın ılıklığına rağmen, terli çamaşırlar, vücudünü üşütüyordu. Yeni kor doldurulmuş mangalın yakınındaki iskemlenin arkalığında, don, fanilâ duruyordu. Masanın üstüne baktı. Yalnız bir bardak süt değil, peynir, zeytin, tereyağı vardı. Fikri, saçlarını kaşıdı; odaya, gündüz gözile baktı. Gecedenberi, arası soğutulmadan tepeleme dolan mangallar; temiz yatak, masa üstündeki kahvaltı, onu, tatlı bir rüya sersemliği ile gevşetmişti.

Mangala yakın ısınan çamaşırlar, «Şakirin olmalı!» diye düşündü. Yeleğini, ceketini sıtına geçirdi; paltosunu omzuna aldı:

— Biz, hele bir karnımızı doyuralım.

Süt bardağını alırken, francala tabağının kenarına konmuş, bir kâğıd gözüne ilişti; başını eğerek okudu:

«Fikri Can,

«Belki ben, geç kalırım. Evde, sana, kahvaltı çıkaracaklar. Öğle yemeği için, istersen, Barbaya gel. Hava kötü. Bugün, seni, kimse rahatsız etmez. Marika, yemeği de hazırlıyacaktır. Yangelir keyfine bakarsın. Mangalın küllendikçe, ihtiyar karıya söylemeği unutma. Kendi evindir, bir şeyden çekinme. Akşama görüşürüz. Eyvallah, Fikri Can. - Şakir.»

Fikri, bu mektubu okuduktan sonra, içi daha ferahladı; sofra başına oturdu. Sütten, bir yudum aldı, şekeri yoktu. Şakirin mektubu ona, cesaret vermişti; kapıya gitmeden, oturduğu yerden bağırdı:

— Madam Marika...

Çok beklemedi; kapının dışında, çağırılmasını bekliyormuş gibi, Fikri seslenir seslenmez içeri girmişti; elinde bir paket cıgara vardı:

— Sizin, cıgaranız yok. Serkldoryan aldım.

Fikri, şaşkın şaşkın bakıyordu:

— Ben, cıgara istemedim. Sonra, serkldoryan içmem.

İhtiyar kadın, cıgara paketini masanın üzerine koymuştu:

— Ben, hep serkldoryan içerim, bakkal alışmış. Onun için, göndermiş. Siz, şimdi, cıgarasız kalmayınız da; ben istediğiniz cıgarayı getirtirim. Emriniz, ne idi, Fikri ağabey?

Fikri; dudakları arasından: «Biraz şeker!» diyecekti, elini yüzünden geçirmişti, anî bir hayretle doğruldu. Kahvaltı sofrası, sıcak oda, karyola, yatak; ona, eski «ev», daha doğrusu «insanî» alışkanlıklarını hatırlatmıştı. Hemen ayağa kalktı, kunduralarını aramağa başladı.

İhtiyar kadın, sordu:

— Ne arayorsunuz, Fikri ağabey?

Fikri, savruk değildi, hattâ oldukça tertibli idi; kunduralarını koyduğu yeri biliyordu. Omuzları düşük, iskemleye çöktü:

— Benim içki ile başım hoş değildir. Şakir zorladı; iki kadeh konyak içtim. Sarhoş olmuşum galiba. Kunduralarımı bulamıyorum.

Kirye Marika, eğilmiş, yer yatağının ayakucunda duran yeni «pantofla» ları, Fikrinin önüne çevirmişti; gülüyordu, erkekleşmiş kadın sesi, odanın dalgın, yorgun, hamızıkarbonla ekşimiş, havalandırılmamış durgun havasına hâkimdi:

— Şakir ağabey, söyledi. Kunduralarınızı, tamire götürdüm.

Fikri, yerinden sıçramıştı:

— Tamirden ne vakit gelecek?

İhtiyar kadın, sükûnunu bozmuyordu:

— Yarın akşam.

(Arkası var)

BULMACA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1								■	
2							■		
3				■					
4						■			
5		■						■	
6			■			■			
7					■				
8	■			■					■
9						■			

Soldan sağa:

1 — Saçma. 2 — Iztırab çekiş, bir harfin okunuşunun tersi. 3 — Mevki, delme makinesi. 4 — Bir tütün ve sigara cinsi, su geçidi. 5 — Bir edat. 6 — Eski bir mabud, sıfat edatı, bir sayı. 7 — Avrupada bir nehir, kimsenin hakkını kimseye geçirmiyen. 8 — Bir harfin okunuşu, yontma. 9 — Bir çeşid keski, yel.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Küçük oda. 2 — İslâm dininin an'anelerinden, bir sayı. 3 — Bir yıldız, Peştenin eski ismi. 4 — Uzuvlarımız - dan, bir çiçek. 5 — Surat beyazlığı (iki kelime), Arab harflerinden birinin okunuşu. 6 — Vücude zerkolunur, güzel san'at. 7 — Hususî bir mefhuma malik. 8 — Bulut, ferd. 9 — Küçük konuşma vasıtası (iki kelime).

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	P	Ü	S	K	Ü	R	M	E	K
2	E	T	E	R	■	İ	A	N	E
3	R	Ü	Y	A	L	A	R	■	R
4	Ç	■	İ	L	■	Y	■	Y	E
5	E	M	R	İ	V	E	R	■	M
6	M	A	■	Y	A	T	A	K	■
7	L	İ	M	E	R	■	S	A	G
8	E	D	A	T	■	P	İ	Z	A
9	R	E	H	■	B	A	N	A	T

Cumhuriyet Halk sütunu

Sinemalarda pireler

Beyoğlu Bekâr sokağında 2 numarada N Ç. imzasile:

«Herhangi bir sinemaya gidip yerlerimize oturduğumuz zaman aradan bir müddet geçince bacaklarımızda bir kaşıntıdır başlıyor. Etraftakilere karşı duyulan mahcubiyet bir yana, eve döndükten sonra ötemize berimize girmiş pireleri temizlemek birkaç gün sürüyor. Üstüste çamaşır ve yatak takımları değiştirmek mecburiyetinde kalıyoruz. Sinema, tiyatro ve saire gibi umumî mahallerin teftişleri esnasında koltukların ve yerlerin de temizliğinin kontrol edilmesi, bunların sık sık süpürülüp yıkanmasının temini hakkında alâkadarların nazarı dikkatini celbetmenizi dilerim.»

Fırınlarda ecnebi müstahdemler

Tahtakalede ekmekçi san'atkârlar kahvesinde Türk hamurkârları ve pişiricileri namına aldığımız bir mektubda «küçük san'atlar kanunu» ahkâmı hilâfına olarak bazı fırınlarda ecnebi tebaası hamurkâr ve pişiriciler kullanıldığı bildirilmekte ve bu fırıncıların yapılan kontrollar esnasında «Türk işçi bulamadığımız için bunları istihdam ediyoruz.» mazeretini ileri sürmekte oldukları, halbuki işsiz Türk hamurkâr ve pişiricilerin Taftakaledeki ekmekçiler kahvesinde boş oturmakta oldukları ilâve edilerek merciinin bu mesele ile alâkadar olması rica edilmektedir.

Kayıb aranıyor

Afyonkarahisarın Dinar kazasında Tekke mahallesinde Gedik oğullarından 330 doğumlu Hüseyin oğlu Mustafa Hapikaya on aydanberi kayıbdır. Gören ve bilen varsa kardeşi Rasim Hapikayaya haber verilmek üzere gazetemizin «Halk sütunu muharriri» adresine bildirmesini rica ederiz.

Bir genc iş arıyor

Saraçanebaşı Halk berberi İ. Kirişçi elile Mehmed imzasile:

«20 yaşında lise mezunu bir gencim. Bana ayda 30-35 lira temin edecek bir iş arıyorum. Arzu edenlerin adresime müracaatlerini rica ederim.»

Beyoğlu Halk sineması

Bugün

Matine 1 de, gece 8 de

3 filim birden

1 — Çöl Kızı Cemile, Türkçe
2 — Kara Dev - avantür -
3 — Kan Davası - Kovboy -

M. ÇÖRÇİLİN NUTKU

«Nil vadisi ve Akdeniz için bütün kuvvetimizle dövüşmek niyetindeyiz»

Atlantik harbi devam ediyor

" Fırtına varsın kükresin, tahribatını yapsın, karşılayacağız, ve yeneceğiz ! „

İngiliz Başvekili Çörçil'in, evvelki gün Avam Kamarasında söylediği nutuk, Anadolu Ajansı geç vakte kadar yetiştiremediği için maalesef tamam neşredilememişti. Bugün de nutkun mütebaki kısmını dercediyoruz. Başvekil hükûmete itimad takririnin müzakeresi esnasında ilk sözlerini Lloyd George'a verdiği cevablara hasretmiş ve nutkun pek de teşvik edici mahiyette olmadığına işaret ettikten sonra, suallerin bilhassa Türkiyeye ve Çanakkaleden geçerek Alman askeri nakleden gemilere müteallik kısmına, şu cevabla mukabelede bulunmuştur: «Türkiye, bu vapurları tevkif hakkını haiz bulunmamakta idi.» İngiliz Başvekili, bu cevabını, Montreux mukavelesinin Boğazlara aid maddesi ile teyid ettikten sonra, başka bahislere geçerek Türkiye-İran anlaşması hakkında malûmat vermiş ve sözü, itimad reyi meselesine intikal ettirerek «bugün, hükûmetin üzerinde bulunan yük nev'inden bir yükü herhangi bir kimsenin kaldıracağını zannetmiyorum.» dedikten sonra, hükûmetin, Avam Kamarası tarafından, hakkında beslenen hissiyatı öğrenmeğe hakkı olduğunu, bu itibarla itimad reyi istediğini izah etmiştir. Bunu müteakib, Başvekil, Balkan meselesine geçerek, hükûmetin, Balkanlardaki tahşidatı, son dakikaya kadar muntazaman takib ettiğini anlatmış, yeniden müşkül yola girmek icab ettiği zaman, kendisinin, aynı işi gene yapamıyacağına kanaati olduğunu söylemiş ve Almanyanın bütün Avrupaya yayılmasının kuvvet membaı olamıyacağını işaret ettikten sonra İngilterenin tank imalâtının, sene sonundan evvel, bugünkünün iki misline çıkacağını, Amerikanın muazzam istihsalâtının bu hesaba dahil olmadığını izah etmiş, harbin mes'uliyetini şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da deruhte ettiğini söylemiştir.

Çörçil sözlerine şu suretle devam etmiştir:

General Wavell'in kumandasında şimdi yarım milyon kadar asker vardır. İngiltereden devamlı bir teçhizat dalgası bu bölgeye gitmekte olduğu gibi Habeşistanda ve Somalideki düşman mukavemeti de yıkılmak üzere olduğundan bütün oradaki kıt'aların müstemir bir surette şimalde tahşidi mümkün bulunmaktadır. Hakikatte bu tahaşşüd bir kaç haftadanberi sür'atle devam etmektedir ve General Smuts mükemmel Cenub Afrikası ordusuna Akdeniz kıyısına gitmek için emir vermiştir.

Fakat batı çölünde veyahud Mısırı çeviren çöllerin herhangi birinde harb ancak tam teçhizatlı nisbeten küçük kıt'alar tarafından yapılabilir. Çölde büyük kıt'alar kullanılması ancak felâketle neticelenebilir. İşte İtalyanların başına bu felâket gelmiştir. Afrika toprakları boyunca 180.000 kişi, bir kere kuvvetlerinin başı kesilince geri çekilmek imkânını maddeten bulamadı. Alman zırhlı kuvvetleri Sirenaikin ileri hududunu muhafaza etmekte olan yegâne zırhlı livamızı mağlûb ederek tahrıb ettikleri zaman bizim başımıza da gelebilirdi.

Sirenaikteki vaziyetin sebebleri

Er - Ageylada olup biten hakkında henüz tam rapor almadım. Bazı generallar ferdî yer değiştirmelerinde makul olmıyan tehlikeleri göze alarak esir düştüler. Hâdiseler o kadar seri cereyan etmiş ve insanların yapacak o kadar işleri vardır ki, mâzi hakkında duracak zamanımız yoktur Fakat bazı büyük hususiyetler meclisi hayrete düşürecektir. Alman zırhlı kuvveti bizimkinden pek fazla büyük değildi. Teknik hatalar vukua geldi ve talihimiz yaver olmadı. Pek az muharebe ile zırhlı kuvvetlerimiz bozuldu. Bingazideki diğer kıt'alarımız ise bir fırkadan ibaretti ve seri bir ricatle zarar görmeden Tobruğa erişerek büyük bir garnizon teşkil etti. Bu garnizon gönderilen takviye kıtaatile bugün orada müdafaa halindedir.

Almanlar nasıl ilerlediler?

Şimdi malûmumuz olduğu veçhile, Almanlar Agedabyadan ileri gitmek niyetinde değillerdi. Maksadları zırhlı kuvvetlerimizi orada tutmak ve bir taraftan İtalya ve Sicilyadan büyük kıtalar sevkederek bizim Yunanistana takviye kıt'aları göndermemize mâni olmak için bir şaşırtma hareketi yapmaktı. Fakat Almanlar hayret verici muvaffakiyetlerini kazanınca ertesi günü ne yiyeceklerini, ne içeceklerini pek az düşünerek çölde ileri hareketlerine devam etmişlerdir. Çok kuvvetli Tobruk ve Mısır hududlarını muhafaza etmekte olan büyük kuvvetlerin önüne gelinceye kadar bu ileri hareketi devam etmiştir. Bu hududdaki kıt'alar kara ve deniz münakalâtı sayesinde emniyette idiler.

Almanların maruz bulunduğu müşkülât

Harekâtın istikbali hakkında tahminlerde bulunmak şuurlu bir iş olmaz. Düşman zırhlı kuvvetler itibarile üstün olduğu müddetçe, hava kuvvetleri halen aşağı yukarı müsavi olmakla beraber, çöl harbinde avantaja malik bulunacaktır Fakat Mısırın kuvayı külliye ile istilâsı için muazzam hazırlıklar icab edecektir. Hatta ilerleyen kıtaları sun'î bir nehrin takib edebilmesi için bir boru döşenmesi icab edebilecektir. Bize gelince, bizim arkamızda zırhlı arabalar için en fena arazi teşkil eden mümbit bir çöl mevcuddur. Denizlere hâkim bulunuyoruz. Ve Almanlar Afrikada hallettikleri bütün meselelerden çok daha çetin meseleler karşısındadır.

Tobruk ve Giridi ölünciye kadar müdafaa edeceğiz

İleri ve pek yüksek taarruzî kıymette olan Girid ve Tobruk mevzilerini hiç bir ricat fikri olmadan ölünciye kadar müdafaa etmek niyetindeyiz. Girid henüz taarruza uğramamıştır. Tobruğun sevkulceyşî ehemmiyeti daha ilk görüşte aşikârdı ve düşmana mukavemet edilmez bir surette kendisini tahmil etmiş olduğunu şimdi herkes görebilir. Nil vadisi ve Akdeniz için bütün kuvvetlerimizle döğüşmek niyetindeyiz. Kuvvetlerimiz ve kaynaklarımız bu vazifeyi ifa edeceklerdir.

Vaziyet kânunuevveldekinden daha fena değil

Buna binaen, kânunuevvelde Mısırdaki vaziyetimiz şimdikinden çok daha tehlikeli olduğu zaman söylediğim gibi Ortaşarkın feda edilmesi hakkında suursuz ve bozguncu sözler söylenmemelidir. Söylemek değil, icraat yapmak lâzımdır.»

İngiliz generallerinin hatası

Müteakiben tekrar Sirenaikteki Alman ilerleyişine dönen Çörçil demiştir ki:

«— Oradaki generallarımız, hiç bir üstün Alman kuvvetinin vaki olduğu kadar çabuk çölü geçemiyeceğini ve geçtiği takdirde böyle bir ileri hareketin iaşe edilemiyeceğini zannediyorlardı. Bu bir hata oldu. Fakat bu harbde hatalar olmıyacağını farzedenler «gerçek» ten çok uzaktırlar. Şimdi ilerliyen düşman kuvvetlerinin kendilerini çok uzak olmıyan bir istikalde bekliyen bütün tesadüflerle çetin muharebelerde ne yapacaklarını görmek kalıyor.»

Taarruzların şaşırtıcı istikametleri

Çörçil sözlerine şöyle devam etmiştir:

«— Bir düşman sizinkinden 5, 6 kere daha büyük bir muazzam orduya malik olduğu, daha uygun bir surette teçhiz edilmiş ve havalarda ve tank itibarile çok daha kuvvetli bulunduğu ve harb sahnesinin merkezinde durarak mevcud 7 veya 8 istikametten kendi intihab edebileceği 2 veya 3 ünde aynı zamanda darbeler indirebildiği zaman, önünüzdeki meselenin müşkül olacağı aşikârdır. Mükerrer ve talihsiz neticelerden içtinab imkânsızdır ve uzun müddet diğer bu kabil neticelere maruz kalmaklığımız da muhtemeldir. İstihbarat servisimiz geçen harbde dünyanın en iyi servisi olarak telâkki edilmekte idi. Bugün de her halde dünyanın en fena servisi değildir.

Irak meselesi

Geçen yaz, bir ecnebi subay münakale hatlarının muhafazası için Iraka kıtaat gönderilmesini istemişti, fakat elimizdeki bütün kıt'aların Nil vadisine gitmesi icab ediyordu. Kıtaat mevcud olmayınca da gayesi, Almanlar, plânları mucibince Iraka eriştikleri zaman her şeyi hazır bulundurmak olan Raşid Âlinin mihver lehindeki entrikalarına karşı koymak müşküldü.

«Irakı Raşid Âliden kurtarmak niyetindeyiz»

Çörçil, burada sözlerine istihzalı bir eda vererek şöyle devam etmiştir:

«— Buna binaen fena malûmat almış ve ihmalkâr Britanya hükûmeti bu suikasde tekaddüm etmiştir. Kuvvetli İngiliz müfrezeleri karaya çıkmış ve Basranın şarkında fevkalâde ehemmiyetli bir köprü başının kontrolunu eline almışlardır. Burada hiç şüphesiz uzun müddet ve çetin bir surette dövüşmek mecburiyetinde kalacağız. Raşid Ali şiddetli usullere müracaat etmiştir. Günlerce bu yerlerdeki vaziyet hakkında büyük endişeler içinde kaldık Dün Habbaniye garnizonu bir çıkış yaparak muhasımları bozguna uğrattı ve kaçmağa mecbur etti. 26 Irak subayı ve 408 asker esir edildi. Düşmanın zayiatı bin kişi olarak tahmin edilmektedir. Belki de Almanlar biz isyanı bastırmadan varacaklar ve bu takdirde işimiz daha zorlaşacaktır. Belki de isyan kasidli bir şekilde vuku bulmuştur. Iraklıları mümkün olur olmaz Raşid Aliden ve askeri diktatörlükten kurtarmak niyetindeyiz.

«Kan, gözyaşı, inkisar devam edebilir»

Hiç bir zaman kan, gözyaşı, sây ve terden başka bir şey vadetmedim. Şimdi bunlara hatalar, noksanlar ve inkisarlardaki tam hissemizi ilâve edeceğim. Bütün bunlar çok uzun bir zaman devam edebilir ve bundan sonrası nihal ve tam zafer olacaktır. Alkışlar).

Atlantik muharebesi safhaları

Çörçil, şunları ilâve etmiştir:

«— Atlas «meydan muharebesi» nin kazanıldığını söylemek hatadır. Bu husustaki hüküm verme tarzımız, limanlarımıza varan tonların adedine dayanmaktadır. Halen münakalâtımızı ağır zayiat pahasına idame ediyoruz. Bu zayiatı, yeni vapurlar inşa, hasara uğrıyan vapurları tamir ve vapurların hareket ve muvasalatları arasındaki zamanı kısaltmak suretile karşılamağa çalışıyoruz. Bütün bu sahalarda büyük terakkiler elde ettik. Fakat yapılacak daha çok iş vardır. Birleşik Amerika tarafından bize gelen devamlı yardım dalgasile 1941 senesi zarfında esaslı asgarî münakalâtı idame edebileceğimiz muhtemeldir. 1942 yılı için, Birleşik Amerikada muazzam vapur inşaatına güveneceğiz. Birleşik Amerikada, bizim büyük inşaat programımıza ilâve edilince bizi bu seneyi iyi bir şekilde geçirecek olan muazzam ticaret vapuru inşaatı hakkında şimdiden teminat almış bulunuyorum. 1943 yılının, eğer harb o tarihe kadar devam ederse, daha kolay meseleler arzetmesi mümkün ve muhtemeldir.

«Daha ziyade yardıma ihtiyacımız var»

Birleşik Amerikanın Reisicumhuru Ruzvelt tarafından ilân edilen devriyeleri bizi Atlas denizinin mühim bir kısmında bir dereceye kadar kurtarmaktadır. Fakat çok daha ziyade yardıma ihtiyacımız vardır ve bunu bir çok şekillerde elde edebileceğimizi umuyorum. Amerikada, ihtiyacımız olan bütün yardımın yapılması lüzumu beyan edildi. Fakat ben burada ihtiyatlı konuşuyorum. Zira hiç bir İngiliz nazırı Birleşik Amerikanın siyaseti hakkında evvelinden söz söyliyemez. 130 milyonluk kudretli bir demokrasi harekete geçince bu geniş ruhî tezahürlerin maddi vasıtalara inkılâbından başka bir şey beklenemez. Hitlerin Birleşik Amerika hakkında hissettiği korku Amerikaya uzun zamandanberi hâlâ harb ilân etmemesinde aşikâr olarak görülmektedir. Karşılamak mecburiyetinde olduğumuz meseleleri ve tehlikelerin ehemmiyetini hiç bir zaman gücümsemedim. Her gün, her saat hayatımız ve bakamız için mücadele ediyoruz. Fakat Hitlerin de önünde meseleler mevcuddur ve biz sade müttehid kaldığımız ve büyük bir aile gibi birlikte çalışmak ve Büyük Britanyadaki 5 milyon ailenin düşman ateşi altında bugün yaptığı gibi birbirimize yardım etmek suretile gayretlerimizi artırdığımız takdirde hizmet ettiğimiz güzel davanın zaferle tetevvüc edeceğinden her hangi bir kimsenin şüphe edeceğini tasavvur edemem.

«Fırtına, varsın kökresin, karşılayacağız, yeneceğiz»

Felâketli Fransa, meydan muharebesindenberi aşağı yukarı bir sene geçmiştir. O zaman bizi bekliyen fırtına ve tehlikeler hakkında pek az şey biliyorduk ve Fransanın tam teslimiyetini gördüğü zaman Hitler de pek az şey biliyordu ve bir kaç hafta zarfında Avrupaya, bir kaç yıl zarfında da dünyaya hâkim olacağını umuyordu. Fakat on ay sonra ağır mihnet görmüş Alman milletine 1942 ye hazırlanması için hitabda bulunmak mecburiyetini hissetmiştir.

Geri dönerek yendiğimiz tehlikeler üzerine bir nazar atfettiğim ve iyi geçen şeyler gibi fena geçen şeyleri de hatırladığım zaman fırtınadan korkmağa mahal olmadığına kanaat getiriyorum. Fırtına varsın kükresin, tahribatını yapsın. Karşılıyacağız, gene yeneceğiz. (Uzun ve şiddetli alkışlar).

Çörçilin nutkundan sonra meclis itimad takririni 3 reye karşı 447 reyle kabul etmiştir.

Lloyd George müstenkif kaldı

Londra 8 (a.a.) — Öğrenildiğine göre, Avam Kamarasının dünkü müzakereleri esnasında hükûmeti şiddetle tenkid eden Lloyd George hükûmete itimad takriri hakkında rey vermekten istinkâf etmiştir.

Gene hükûmeti tenkid etmiş olan eski Harbiye Nazırı Hore Belisha ise reyini takrir lehinde kullanmıştır.

İstanbul Borsası, 8/5/941

Londra	1 Sterlin	5.2025
Nevyork	100 Dolar	130,—
Cenevre	100 İsv. Frc.	30,65
Atina	100 Drahmi	0,99
Madrid	100 Peçeta	12,845
Yokoha.	100 Yen	30,915
Stokholm	100 İsveç K.	30,525

ESHAM VE TAHVİLÂT

İkramiyeli %5 1938	19,—
Ergani %5 ikramiyeli 1933	19,07

HALK Dili ile Havacılık

Tayyare sınıfları

Tahta ve Japon kâğıdından kurulan ilk tayyare eğlence mahiyetini geçmiyen uçuşile Büyük Harb gibi yıkıcı bir savaş içinde iş görecek vaziyetten çok uzaktı. Malzemesini tekemmül ettirerek ahşab ve beze yükselince ancak keşif vazifelerini yapacak kabiliyete erdi. Fakat düşman arazisi üzerindeki gezintilerde rasıdın gözüne çarpacak malûmatı kumandanlığa eriştirmek kâfi gelmedi. Çünkü düşman da mukabil tedbirlerle benzer işi yapıyordu. Yerden havaya karşı müdafaanın kıymeti meydana çıkmamıştı. Tayyareyi havada tayyare ile püskürtmek lâzımdı. Rasıdlara tabancalar verildi. Sür'atli ve müteharrik iki hedeften birine atılacak tek kurşunun kifayesizliği muhakkaktı. Bunu gören Fransız tayyarecisi Carros tek satıhlı tayyaresi üzerine bir «Hotchkiss» makineli tüfeği koyarak av tayyareciliğinin taslağını kurdu. Bu tüfek pervanenin dönüş sahasından ateş ediyordu. Pervaneyi korumak için de palaları üzerine (pervane kollarına) ve namlu istikametine gelen kısımlara sert birer menşûr parça yapıştırıldı. Artık avcılık başlamıştı. Bu tayyare 1915 nisanında Alman topraklarına inmeğe icbar edildi. Fokker pervane arasından atışı ıslah ederek Synchronisme işini halletti ve tüfek atışı ile pervane dönüşünü ayarladı. Tayyare üzerine yerleştirdiği «Maxim» tüfeğile cephelerin hâkimi oldu. Ve işte asıl av tayyareciliği meydana çıkmış oldu.

Bu arada topçunun eremediği ve düşman içerlerindeki mühim hedefler üzerine tesir yaparak hasım ihtiyatlarını ve bilhassa maneviyatını bozmak düşüncesi eksik değildi Buna da Almanlar 1914 ağustosunda Paris üzerine yaptıkları bir bombardıman akınile başladılar. Fransızlar da tayyareden atılacak bombaları ıslah ettiler.

Keşifle başlayan, bombardımanla devam eden tayyareciliğin nihayet avcılıkla sınıflara ayrıldı. O, keşif ve bombardıman tayyarecilikleri kuruldu. Bunlardan başka deniz ve torpil tayyareciliği diye bir sınıf daha sayılmakta ise de mahiyet itibarile torpil tayyareciliği karadaki bombardıman tayyareciliğinin eşidir. Çünkü kara hedefine bomba ne ise, deniz hedefine de torpil odur. Bununla beraber deniz hedefleri için bombalar tehlikeli olmaktan geri kalmamaktadır.

Hülâsa edersek; keşif tayyareciliği normal olarak ordularda yer almış, bombardımanlar topçuların kısa menzilini uzatmış, avcılar da gerek toprakları müdafaa ve gerekse taarruz eden kafileleri himaye kaygusile meydana çıkmıştır.

A. AHISKAL

300 lira çalarak memleketine kaçmış!

Anadoluya giden bir hırsız yakalanarak getirildi

Marpuççularda Sabuncuhanı caddesinde kahveci Mehmedin dükkânındaki çekmeceden 300 lira aşırdığı iddia edilen Hasan Süleyman oğlu İstanbuldan Anadoluya kaçmış, memleketi olan İskenderun köylerinden birine gitmek üzere iken, buradan vaki iş'ar üzerine yakalanmıştı. İstanbula getirilen bu genc dün adliyeye gönderilmiş, Sultanahmed İkinci Sulh Ceza mahkemesi hâkimi Celâl tarafından sorguya çekilerek, tevkif edilmiştir. Kendisinin, martın 28 inci günü, müşteri olarak oturduğu kahvehanede, kahveci Mehmedin bir aralık dışarı kahve götürmesini fırsat bilerek ocağa yaklaştığı ve kahve ocağı yanındaki açık çekmeceden zarfa sarılı 300 lirayı aşırıp uzaklaştığı, iddia olunuyor. Hasan, «ben aşırmadım» demektedir.

Zabıta vak'aları

Sirkecide Afyon otelinde oturan Jozef, Beyoğlunda Ermeni kilisesi önünden geçerken müptelâ olduğu hastalık neticesi düşerek bayılmış, Beyoğlu hastanesine kaldırılmıştır.

★ Aksarayda oturan Emin de Beyoğluna giderken binmiş olduğu tramvayda üzerine gelen fenalık neticesi bayılmış, o da Beyoğlu hastanesinde tedavi altına alınmıştır.

★ Küçükpazarda Hamam sokağında oturan 8 yaşlarında Salim, Beşiktaş - Fatih tramvayı ile Eminönünden Fatihe giderken düşmüş, başından yaralanmıştır.

★ Eyübde Bahariye caddesinde Ali Rıza, yağ fabrikasında çalışan Muzaffer, fındık yağı imal eden makineden yağ çıkarırken, kazaen makine topunun düşmesi neticesi muhtelif yerlerinden yaralanmış, Balat hastanesine kaldırılmıştır.

★ Balıkhane iskelesinde hamallık yapan Sıvaslı Kâmille Eminönü Valide han iskelesinde sandalcı İbrahim Bilâl arasında iş yüzünden kavga çıkmış, İbrahim Bilâl çakı ile Kâmili arkasından yaralamıştır.

★ Samatyadan Yedikule istikametine gitmekte olan şoför Cemal idaresinde 3491 numaralı kamyonun lâstiği patlamış ve tekerlekteki demir halka bütün şiddetile fırlıyarak o civardan geçmekte olan 19 yaşlarında Hanife adlı bir kıza çarpmıştır.

İzmirde kapatılan randevu evleri

İzmir (Hususî) — 940 senesinde Karşıyakada 4, Keçecilerde 2, İkiçeşmelikte 6, Karantine mıntakasında 4, Bornova, Alsancak ve Kemerde birer randevu evi kapatılmıştır. Karşıyakada bir kazino da randevuculuk yaptığından kapatılması kararlaştırılmıştır.

İngilizlere satılan üzüm

İzmir (Hususî) — Son defa İngilizlere satılmış olan 4000 ton üzümün tevzi listesi tasdik için Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. Liste gelince, teslim muamelesi başlıyacaktır. Ayrıca incir satışı için de bazı müzakereler yapılmaktadır.

RADYO

Bu günkü program

8,00 Program
8,03 Haberler
8,18 Müzik (Pl.)
8,45 Yemek listesi
★
12,30 Program
12,33 Şarkılar
12,50 Haberler
13,05 Şarkılar
13,20 Müzik (Pl.)
★
18,00 Program
18,03 Müzik
18,30
19,30 Haberler
19,45
19,50
20,15
20,45
21,30
21,45
22,30 Haberler
22,45
23,00
23,30

Çocuk Esirgeme kurumu İstanbul halkından bir ...

Çocuk Esirgeme kurumu ... merkezinden:

İstanbul içinde ve dışında ... şubemize, fakir çocuklara ... sadile yalnız kendi hududları ... de olmak şartile para toplama ... niyeti verilmiştir. Bu paraları ... lara (Çocuk Esirgeme kurumu ... merkezi) mühürünü havi ... viyet varakaları verilmiştir ... leyh, fotoğraflı hüviyet ... teremiyen ve mensub oldu... sının haricinde para toplama... büs eden tahsildarlara, ... lara ve suiistimallere ... mek için, muhterem halkın ... dikkatini celbeder, bilhassa ... para vermemelerini istirham ...

Pehlivan güreşleri

Kızılay Hendek şubesi 18 ... zar günü alaturka pehlivan ... tertib etmiştir. Müsabakaya ... reşçilere elli liradan başlıyan ... miyeler verilecektir.

Nikâh

Mütekaidini mülkiyeden ... oğlu mahdumu Ereğli ... mesi umum müdürü Bedri ... ile profesör kimyager ... Nalçacının kerimesi Belkıs ... nikâhları 8 mayıs 941 ... Beyoğlu Belediye salonunda ... nın huzurunda akdedilmiştir. ... feyne saadet dileriz.

***

Orta okul tarih - coğrafya ... menlerinden Mefharet ... harrir arkadaşlarımızdan ... fettişi R. Gökalp Arkın ... Bursa belediyesinde yapılmış ... evlilere saadetler dileriz.

Alenî teşekkür

Dördüncü Umumî Müfettişlik ... müşaviri merhum Bay ... zevcesi kardeşim Vesile ... müddettenberi tutulduğu ... hir ve muvaffakiyetli bir ... davi ederek büyük ıztırabla... ren Ortaköy Şifa Yurdu ... Başhekimi doktor operatör ... Asım Onura borclu olduğu ... kürü sayın gazetenizle ... yaparken ameliyatta ... olan operatör Bayan İffet ... tamızın şifa yolundaki ... ilerinden dolayı Başhemşire ... Hikmet ve diğer hastabakıcı ... lere ayrıca teşekkür etmeği ... borc bilirim.

Devlet Limanları İşletme ... dürlüğü ambarlama servisi ... muru Fuad ...

Bu hafta ASRÎ Sinemada
CİDDEN GÖRÜLMEĞE ŞAYAN İKİ SÜPER FİLM
O KADIN
GLADYS GEORGE
HİND İNTİKAMI
En büyük macera filmi

BU AKŞAM TAM SAAT 9 da
ŞARK Sinemasında
MEVSİMİN EN FEVKALÂDE VE İHTİŞAMLI
OPERA BALOSU

DAVETLİLERİ ARASINDA:
İki sehhar ve cazibeli kadın: Marte HARELL - Heli FINKEZELL
Gülmiyen fakat güldüren iki erkek: Theo LINGEN - Hans MOGER
İki şık ve cür'etkâr evli: PAUL HÖRBIGER - WILL DOHM...
BU AKŞAM İÇİN YERLERİNİZİ EVVELDEN TEMİN EDİNİZ.

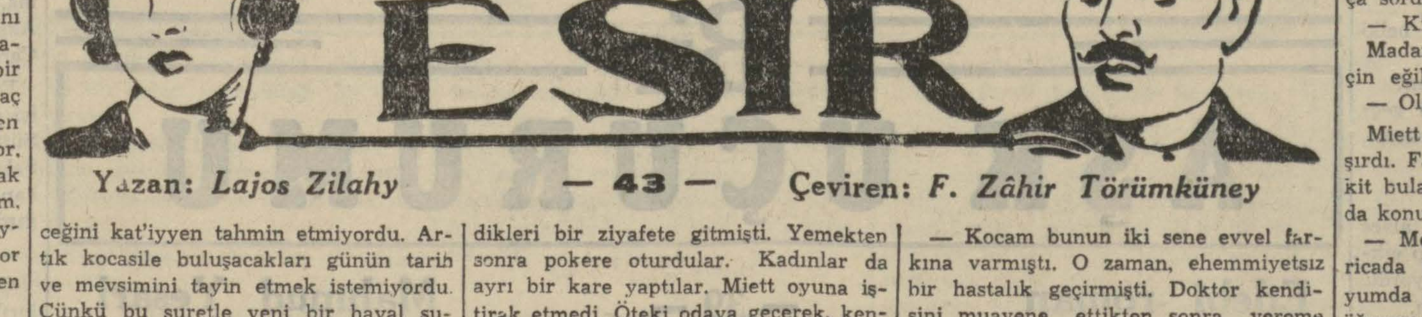

Yazan: *Lajos Zilahy* — 43 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Derunî bir korkunun tesiri altında kalarak babasının etrafında bir pervane gibi dönüyor ve onu memnun etmek için binbir şey icad ediyordu. Ona, yumuşak yünden gecelik takkeler örüyor, gayet kurnazca tertib edilmiş suallerle canının hangi yemişleri istediğini öğreniyor ve bunları tedarik etmek endişesile saatlerce çarşı, pazar dolaşıyordu. Bazan bütün bir öğleden sonrayı babasının odasında geçiriyor, okuduğu romanların fazla hoşuna giden kısımlarını tekrar babasına okuyor, bazı romanların mevzuunu başından sonuna kadar ve en ince teferrüatlar üzerinde durarak saatlerce anlatıyordu. Bu suretle babasını, küçük bir çocuk gibi oyalamağa, eğlendirmeğe çalışıyordu.

Peterden şimdiye kadar üç mektub almıştı. Bu mektubların hepsi de Kieften gelmişti. Peter mektublarında oradaki hayatı hakkında gayet geniş izahat veriyor, istikbalden bitkin bir ifadeyle bahsediyordu. Fakat, Miett kocasının bir çok hislerini gizlediğini ve yazılarında tamamile samimî olmadığını seziyordu.

Peter'in kendisine karşı derin ve tahammülsüz bir iştiyakla yanıp kavrulduğunu, ancak bunları erkeklik gururuna sığdıramadığı için açmadığını anlıyordu. Bu mektubların bazan boş ve manasız görünen, ümid veren, teselli eden, gülümseyen kelimelerinin altında Peter'in ıztırabdan gerilmiş yüzünü görüyordu.

Peter mektublarından birinde şunları yazmıştı:

«— Sevgili Miett'çiğim, dört aydanberi senden uzak yaşıyorum. Bazan her gün bir yaş daha ihtiyarladığımı hissediyorum. Gündüzleri şöyle böyle vakti öldürüyoruz. Fakat geceler!.. Gecelerden ne kadar korkuyorum bilsen!.. Lâmbayı söndürüp de yatağımıza uzandığımız zaman yalnızlığın ve uzaklığın acısını kalbimizde duyuyoruz. Ben, Kölber adında Avusturyalı bir asteğmenle bir odaya düştüm. Yeni nişanlı imiş. Kaç defa dikkat ettim. Lâmba söndükten sonra bir müddet hareketsiz yatıyor, uyuduğuma kanaat getirince hıçkırarak ağlamağa başlıyor. Sevgili Miett'çiğim, bu arslan gibi erkeğin ağladığını duyduğum zaman içim nasıl burkuluyor tarif edemem. Galiba bazı geceler ben de aynı şeyi yapıyorum.

Fakat hiç bir zaman ümidleri kırılmış ve kendini ye'se kaptırmış bir insan değilim. Allah kısmet ederse ilkbaharda senin yanında bulunacağımı kuvvetle tahmin ediyorum. Miett'çiğim, benim seni düşündüğüm gibi, sen de daima beni düşün Benden mektub alamadığın zamanlarda sakın telâşa ve kedere düşme. Vaziyet dolayısile postalar çok intizamsız bir hale gelmiş. Üç haftadanberi sakal bırakıyorum. Yakında sana sakallı bir fotoğrafımı göndereceğim. Tıpkı İsaya benzedim. Beni bu halimle gördüğün vakit gülmekten bayılacaksın...»

Peter, mektublarının hiç birinde kaçmak teşebbüsünde bulunduğundan bahsetmemişti.

Miett kocasının ilkbaharda gelebileceğini kat'iyyen tahmin etmiyordu. Artık kocasile buluşacakları günün tarih ve mevsimini tayin etmek istemiyordu. Çünkü bu suretle yeni bir hayal sukutuna uğramaktan korkuyordu.

Bugünlerde zihni gene Olga ile pek fazla meşguldü Daima onu hatırlıyor ve ne olduğunu merak ediyordu. Doktor Varga'dan Olga'nın annesinin yattığı sanatoyomun adresini öğrendi. Bir öğleden evvel ziyaretine gitti. Fakat sanatoryumdan, hastanın haftalarca evvel Avusturyadaki sanatoryumlardan birine kaldırıldığını söylediler. Nereye ve hangi sanatoryuma götürüldüğü hakkında esaslı bir malûmat almak mümkün olmadı.

Yavaş yavaş bahar geliyordu. Miett arada sırada tenis oynamağa gidiyor. Fakat tenis sahasında eski tanıdıklardan hemen hiç kimseye rast gelmiyordu.

Bir akşam doktor Varga'ların verdikleri bir ziyafete gitmişti. Yemekten sonra pokere oturdular. Kadınlar da ayrı bir kare yaptılar. Miett oyuna iştirak etmedi. Öteki odaya geçerek, kendine okuyacak yeni bir şeyler bulmak üzere kitabları karıştırdı. Bir müddet bu şekilde oyalandıktan sonra, oyuncuların yanına döndü Bir sandalye çekerek, oyunu seyretmeğe koyuldu. Bu sırada şöyle bir muhavere kulağına çarptı:

— Hayret edilecek bir şey doğrusu. Ben, onda hiç bir zaman bir hasta hali görmedim. Daima sıhhatli ve neş'eliydi.

Bu sözleri Madam Lenart söylemişti. Miett hayretle kulak kabarttı. Madam Lenart'ın ifadesinde, ümidsiz bir hastadan veya ölmüş bir insandan bahseden bir ahenk vardı.

Madam Varga, hâdisenin içyüzüne vâkıf insanlara has bir eda ile kaşlarını çattı:

— Kocam bunun iki sene evvel farkına varmıştı. O zaman, ehemmiyetsiz bir hastalık geçirmişti. Doktor kendisini muayene ettikten sonra vereme istidadı olduğunu, binaenaleyh kendine çok iyi bakması ve gayet itinalı yaşaması lâzımgeldiğini söylemişti.

Miett, kimden bahsettiklerini anlıyamamıştı. Erkeklerin masasından genc doktor Boğdanyi lâfa karıştı:

— İki gün evvel sanatoryuma uğramıştım. Kendisini tedavi eden doktor, vaziyeti ümidsiz olduğunu söylemişti.

Madam Krammer elindeki iskambilleri masanın üzerine bırakarak doktor Boğdanyi'ye seslendi:

— Çok rica ederim doktor, lûtfen sanatoryuma bir telefon ederek, malûmat alsanız. Zavallıyı pek merak ediyorum.

Genc doktor:

— Emredersiniz Madam, diye yerinden fırladı. Salonun köşesinde, küçük bir masanın üzerinde duran telefonu açtı. Sanatoryumun numarasını verdi. Şimdi her iki masada da oyun durmuş, çıt çıkmıyordu. Bütün gözler, genc doktorun yüzüne dikilmişti. Miett, Madam Lenart'a döndü. Çekinerek yavaşça sordu:

— Kimden bahsediyorsunuz?

Madam Lenart sükûtu bozmamak için eğildi. Miett'in kulağına fısıldadı:

— Olga'dan..

Miett birdenbire neye uğradığını şaşırdı. Fakat, hayretini izhar etmeğe vakit bulamadı. Doktor Boğdanyi telefonda konuşmağa başlamıştı.

— Merhaba canım! Yahu senden bir ricada bulunacağım. Şu sizin sanatoryumda yatan Olga Seremi'nin vaziyetini öğrenmek istiyorum.

Salonu yeniden derin bir sükût kapladı. Yalnız mikrofondan çıkan anlaşılmaz sesler duyuluyordu.

Genc doktor:

— Teşekkür ederim, diyerek telefonu kapadı.

Yüzünden hiç bir şey anlamağa imkân yoktu. Doktor Boğdanyi gayet tabiî bir tavırla geldi, masasına oturdu. Nihayet sabırsız bir kadın sesi yükseldi:

— Ne haber?

Doktor gözlüğünü düzeltti İskambil kâğıdlarını eline aldı. Heyecansız bir sesle söyledi:

— Bugün öğleden sonra saat beşte ölmüş.

Salonu bir kaç saniye sinirleri geren bir sessizlik bürüdü. Ölüm haberi hepsinin kalblerini titreitti. Madam Lenart ...

mırıldandı:

— Zavallıcık.

Madam Varga gözlerini yumdu. ... lümün dehşeti onlara yaşadıklarını ... cak bir, iki dakika unutturabildi. ... dam Varga gözlerini açtı. Elini ... ça Madam Lenart'ın elinin üzerine koydu.

— Haydi kâğıdları dağıt. Biraz ...

Oyun yeniden başladı. Biraz sonra Olga unutuldu. Miett usulca yerinden kalktı Yandaki odaya geçti. Burada ... tutunamadı. Nihayetteki yemek odasına gitti. Elektriği yakmadı. Karanlıkta yemek masasının yanındaki sandalyelerden birine oturdu. Kendini daha fazla tutamadı. İçinden bir volkan gibi kaynayan hıçkırıklarını salıverdi. Fakat içerdekilerin ağladığını işiterek yanına geleceklerinden ve bu ıztırablı anında kendisini rahatsız edeceklerinden çekindiği için mendilini ağzına bastırdı. Sinir di birick çocukluk arkadaşının hatırası ile başbaşa kalmak istiyordu. Bütün arzusuna rağmen onu bulup da af dileyemediğinden ve kalbinde ona karşı daima derin bir sevgi ve şefkat beslediğini anlatamadığından dolayı mütazzeb oluyordu.

Tanıdıkların arasından Olga'nın cenaze merasimine Miett'ten başka iştirak eden olmadı. Esasen zavallı ... bedî istirahatgâhına hastane memurlarından yalnız bir kaç kişi teşyi etmişti.

Miett, o gün akşama kadar odasına kapanıp ağladı.

(Arkası var)

Bu lâkırdı yalandır

İstanbuldan gidenlerin bilâhare dönmelerini men veya takyid eden hiç bir karar yoktur

Bir kariimizden bir mektub aldık. Bizden soruyor:

«— İstanbuldan gidenler yedi sene müddetle avdet etmiyeceklermış, diye dedikodular çıkardılar.

Hükûmet, yedi seneden evvel İstanbula dönmelerini menediyormuş. Bu sebebledir ki bir kısım halk şehirden ayrılmak istemiyormuş.»

Bu lâkırdı yalandır. Çünkü evvelâ bir ihtiyat tedbiri olarak Anadoluya giden halkın tekrar İstanbula gelmesi için hiç bir mantıkî sebeb olamaz. Saniyen hükûmetimizin bütün halk tabakalarını yakından alâkadar eden böyle bir meselede halktan gizlediği kararlar yoktur. İstanbuldan gidenler, İstanbuldan niçin gittilerse bu sebeb zail olur olmaz derhal İstanbula dönebileceklerdir. Bu da gayet tabiidir. Zira İstanbudan giden her hangi birisi gitmesini mucib olan sebeb ortadan kalkmadan geri dönmek isterse elbette dönüşü kadar gidişi de mânasız bir şey olurdu.

İstanbuldan gitmek isteyenlerin bilâhare dönmelerini men veya takyid eden hiç bir sebeb veya karar mevcud değildir. Bilâkis bu kalabalık şehirde işi olmıyanların, kesafeti azaltmak üzere, muvakkaten Anadoluya nakletmelerinde kendileri için de, memleket için de fayda vardır.

Aksine inanmak safdillik olur.

Trenle gidecek yolcular

Haydarpaşadan hareket edecek katarlarla nakledilecek yolcuların hareket günleri belli oldu

Anadoluya trenle meccanen nakledilecek olanlara aid hareket günlerini gösteren listenin ilk kısmını dün neşretmiştik. Bu listenin sonunu da bu gün neşrediyoruz:

Diğer taraftan Ereğli, Akçakoca, Ünye ve Fatsaya gidecekler hakkında her hangi bir tebligat yapılmamıştı. Alâkadar makamattan aldığımız malûmata nazaran bu gibiler mutad postalarla gidecekler ve Denizyollarına müracaatle parasız biletlerini alacaklardır.

Trenle nakledilecek yolcuların hareket günleri

Sıra No.	Haydarpaşadan kataın Hareket tarihi		Saati	Yolcu adedi	İstasyonlar	Bilet numaraları
30	28 mayıs	Çarşamba	16,40	573	Diyarbakır, Turhal Sirkeci,	11691-11846
31	29 mayıs	Perşembe	12,30	562	Diyarbakır)	11847-12001
32	29 mayıs	Perşembe	16,40	12	Beylikahır)	
				11	Sarıköy)	
				5	Sazak)	
				37	Biçer)	
				224	Polatlı, Sirkeci, Turhal	
				44	Sincanköy)	
				23	Etimes'ud)	
				8	Kayer)	12002-12152
				25	Lalahan)	
				2	Elmadağ)	
				3	Kılıçlar)	
				31	Irmak)	
				16	Yahşihan)	
				125	Kırıkkale)	
				700		
33	30 mayıs	Cuma	12,30	475	Çerikli)	
				225	Yerköy)	12153-12336
34	30 mayıs	Cuma	16,40	485	Yerköy)	
				3	Sefaatli)	
				8	Kanlıca)	
				31	Fakılı)	12331-12520
				3	Paşalı)	
				166	Himmetdede)	
				6	Beydeğirmeni)	
				702		
35	31 mayıs	Cumartesi	12,30	166	İncesu)	
				81	Başköy)	
				67	Dedelihisar)	12521-12720
				439	Niğde)	
				753		
36						
37	31 mayıs	Cumartesi	16,40	749	Niğde	12721-12907
	1 haziran	Pazar	12,30	175	Bor)	
				5	Bor - Çatalca)	12908-13120
				550	Kayseri)	
				730		
39						
39	1 haziran	Pazar	16,40	736	Kayseri	13121-13313
40	2 haziran	Pazartesi	12,30	738	Kayseri	13314-13506
	2 haziran	Pazartesi	16,40	15	Gömeç)	
				15	Gemerek)	
				30	Şarkışla)	13507-13748
41				649	Sıvas)	
42	3 haziran	Salı	12,30	684	Sıvas	13749-13949
	3 haziran	Salı	16,40	682	Sıvas)	
				4	Sıvas, Çatalma)	13949-14147
				686		
43	4 haziran	Çarşamba	12,30	4	Armağan)	
				14	Çetinkaya)	
				7	Demiriş)	
				18	Kılıçhan)	
				1	Avşar)	14148-14322
				9	Çörek)	
				522	Divrik)	
				27	Çaltı)	
				602		
44						
45	4 haziran	Çarşamba	16,40	650	Bağıştaş	14323-14496
	5 haziran	Perşembe	12,30	514	Bağıştaş)	
				142	İliç)	14497-14683
				656		
46						
	5 haziran	Perşembe	16,30	393	İliç)	
				70	Güllübaş)	14684-14867
				173	Kemah)	
				636		
47						
	6 haziran	Cuma	12,30	626	Kemah)	
				5	Alp)	14868-15052
				8	Dumanlı)	
				639		
48						
49	6 haziran	Cuma	16,40	546	Erzincan	15053-15209
50	7 haziran	Cumartesi	12,30	536	Erzincan	15210-15359
	7 haziran	Cumartesi	16,40	213	Erzincan)	
				4	Altınbaşak)	
				37	Tunceli)	
				65	Tercan)	
				1	Erbaş)	15360-15517
				31	Karasu)	
				5	Saptıran)	
				22	Aşkale)	
				3	Kaplıca)	
				47	Ilınca)	
				428		

Cebelüttarıktan geçen Fransız gemileri

Tarifa 8 (a.a.) — Ofi: Fransız filosu cüzütamlarının himayesinde seyreden iki Fransız gemi kafilesi, biri Akdeniz ve diğeri Atlantik istikametinde Cebelüttarık Boğazını geçmiştir.

Mareşal Mannerheim iyileşti

Helsinki 8 (a.a.) — Stefani ajansından:

Finlandiya Mareşalı Mannerheim, İsveçte akrabası nezdinde nekahet devrini geçirdikten sonra dün Helsinkiye avdet etmiştir.

M. ÇÖRÇİLİN NUTKU

(Başmakaleden devamı)

haline bırakılması izah olunamaz bir vaziyet teşkil ederdi. Kuvvet gönderdiğimiz halde olacak olan gene oldu amma müstevliye pahalıya mal olarak oldu. Müttefik kuvvetler Giridde yerleşmiş olduklarına nazaran evvelâ Yunan harbi bitmiş değildir. Sonra harbin umumi heyeti dünya ölçüsünde devam ediyor: Ezcümle Akdenizde ve Atlantikte. Kat'î neticeler buralarda ve bu iki büyük cephenin bilhassa ikincisinde alınacaktır.»

Balkanlardaki sefer mevzuundan başlayan müzakere harbin bütün safhalarını kucaklamağa doğru genişlemiş ve son Irak ihtilâfına kadar bütün vaziyetleri kavramıştır. Şimdiye kadar Çörçil'i bilhassa Atlantik mücadelesine en çok ehemmiyet verir görüyorduk. O bu stratejiden ayrılmış olmamakla beraber İngilterede Akdeniz mücadelesine de hemen hemen ona yakın bir ehemmiyet verilmeğe başlanmış olduğunu bu son münakaşalarda gördük. Çörçil General Wavell'in kumandasında yarım milyona yakın kuvvet bulunduğunu ve şimali Afrika ile Giridin asla mağlûb olmamak azmile müdafaa edileceğini söylediği zaman işte bu hakikate tercüman oluyordu.

Bu harbde iki hâdise zaman zaman fikirlerin kuvvetle üzerlerinde durduğu mukayese mevzuudur: Totaliter devletlerde işler kalın bir esrar perdesi arkasında hazırlanılıp yürütülüyor, demokrasilerde ise açık münakaşa mevzuu teşkil ediyor. İngiliz parlamentosu gibi olgun bir heyetin önünde ve Çörçil gibi kudretli bir devlet adamı elinde açık münakaşanın ne büyük bir kuvvet kaynağı teşkil ettiğini hayranlıkla temaşa etmemek elde değildir. Hiçbir diplomasi muhabere veya muhaveresi meselâ Amerika üzerinde Çörçil'in bütün dünyaya hitab eden açık nutukları kadar müessir olamıyacağı aşikârdır.

Birkaç gündenberi İngiliz parlamentosunda Balkanlar seferi münasebetile açılan münakaşada söylenebilecek hakikatlerin kâffesi ortaya konulmuş ve üzerlerinde uzunboylu durulamıyacak meselelerin kâffesine de lâzım ve caiz olduğu derecelerde temas edilmiştir: Fransız ve İspanyol vaziyetlerine varıncaya kadar. Ve işte bu umumî münakaşadan sonradır ki İngiliz hükûmetile milleti bir daha yüzde yüz fikir ve hareket birliği neticesinde karar kılmıştır. İngiliz parlamentosu müzakerelerinin hulâsası budur.

Yeni dünya harbine şimdi Atlantik ve Akdeniz cephelerile Amerikan yardımı hâkimdir. Bu yardımın hızlanmasını istiyen İngiltere, onun ortadaki büyük mücadele icablarına göre yürüyeceğinden emindir. Çörçil'e göre 1941 senesi müdafaa ile geçecek, 1942 senesi demokrasilerin faikiyeti temin olunduğuna şahid olacak ve eğer hâlâ harb devam ediyorsa 1943 Mihver devletlerinin karşısına onların haklarından gelemiyeceği müşkülâtı dikecektir.

Her Hitler harbin 1942 senesinde de devam edeceğine işaret etmişti. Çörçil bunu 1943 senesine kadar uzatıyor. Böylelikle dünya yekdiğerini müteakib iki muharib tarafın iki büyük mümessilini dinlemiş oldu.

Harb bir veya iki senede nihayet bulur mu bilmeyiz. Kendimize müteallik olarak Alman devlet reisinden sonra İngiliz devlet adamlarının da Türkiyenin kendi istiklâline bağlı dürüst hareketinden sitayişle bahsetmiş olmaları bizim için kendi kendimize yeni itimad vesileleri teşkil etmiştir. Çabuk bitmesini temenni ettiğimiz bu kanlı haile ne kadar sürerse sürsün biz ayni dürüst ve millî siyaseti takibde devam edeceğiz.

YUNUS NADİ

Tas ajansının bir tekzibi

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

yettar ki Domei'nin United Press'in meçhul muhabirinden aldığı bu şüphe uyandırıcı tarzda yaygaracı haberi, muharririn hasta fantazisinin bir mahsulüdür. Kuznetsoy Yoldaş, Tahranda değil, Moskovada bulunmaktadır. Baltık filosu mıntakasının Hazer denizine ve yahud Karadenize hiç bir denizaltı ve yahud torpido nakledilmemiştir ve nakledilmemekdir. Sovyetler Birliğinin garb hududlarında hiç bir «büyük askeri kuvvetler tahşidi» vukua gelmemiştir ve derpiş edilmemektedir. Domei'nin haberinde, o da kabaca tahrif edilmiş olarak mevcud yegâne hakikat şemmesini, Novosibirsk'de daha iyi konaklama şeraiti mevcud olduğundan, bir piyade fırkasının İrkutsk mıntakasından Novosibirsk mıntakasına nakledilmesi teşkil etmektedir. Domei haberinin bütün geri kalan aksamı, ancak fantazidir.

Irak Harbiye Nazırı Ankarada

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

cum etmişler ve salı günü cereyan eden muharebe esnasında düşmanı bombardıman ederek ve mitralyöz ateşine tutarak kara kuvvetlerine daimî olarak muzahir olmuşlar ve asiler Falluva istikametinde ricat ederlerken durmadan onları hırpalamışlardır. Asiler ağır zayiat vermişlerdir. İngiliz zayiatı hiç mesabesindedir. İngilizler 300 den fazla esir almışlardır. Tayyare ile muharebe meydanına nakledilen toplar Irak asilerinin hezimete uğramasına yardım etmiştir.

İngiliz hava kuvvetleri El Raşid tayyare meydanını tekrar bombardıman etmişlerdir. Çıkan bir yangın bir hangarı tamamile tahrib etmiştir.

İki motörlü bir tayyare berhava olmuş, bir çok tayyare ağır hasara uğramıştır. Tayyare meydanının havalanış pistinde çukurlar açmıştır. İngiliz tayyareleri hemen hemen hiçbir mukavemetle karşılaşmamışlardır.

Habbaniye ve Basrada vaziyet

Kahire 8 (a.a.) — Ortaşark İngiliz umumî karargâhının tebliği:

Irakta iğtinam edilen malzeme arasında 6 top vardır. 400 den fazla esir alınmıştır.

Irak ordusunun, askerî sergüzeştçilerinin teşvikile Habbaniyeye sinsice ve hainane bir surette hücum eden kısmına karşı 6 mayısta yapılan ve muvaffakiyetle tetevvüc eden hareketimizden sonra, Habbaniye ve Basrada vaziyet sakin olarak kalmaktadır.

İngiliz hava bombardımanları

Kahire 8 (a.a.) — Ortaşark İngiliz hava kuvvetleri, çarşamba günü, Bağdad tayyare meydanını bombardıman etmiş ve binaları ve tayyare meydanına giden yolu hasara uğratmıştır. Bağdad civarında Vaşaş baruthanesine tam isabetler kaydedilmiş ve bunun neticesinde şiddetli infilâklar olmuştur. Askerî binalara isabetler kaydolunmuştur. Hanaidide yerde duran tayyareler üzerine bombalar atılmıştır.

Habbaniye mıntakasındaki tepeleri işgal eden İngiliz kıt'aları münferid askerlerin zaman zaman açtığı ateş haricinde, pek az mukavemet görmüşlerdir. İngiliz mevzilerinin şarkındaki muhasım kuvvetlere, İngiliz hava kuvvetleri tarafından ağır hücumlar yapılmıştır.

Irak tebliği

Beyrut 8 (a.a.) — Irak tebliği: Düşman Senneldebbane hava meydanını muhasara eden kıt'alarımıza baskın suretile bir taarruz yapmıştır. Kıt'alarımız şiddetli muharebelerden sonra daha fazla mukavemetin faydasız olduğunu anlıyarak yeni mevzilere çekilmişlerdir. Derhal mukabil hücuma tevessül eden kıt'alarımız şiddetli bir topçu ateşile düşmana ağır zayiat verdirmişlerdir. Asker itibarile zayiatımız az ehemmiyetlidir.

6 mayıs gecesi Irak bombardıman tayyareleri Senneldebbane hava meydanı üzerinde uçarak yangın ve infilâk bombaları atmışlardır. Depolar ve binalar ciddî hasara uğratılmıştır.

6 mayıs öğleden evvel Irak bombardıman tayyareleri düşman teşekküllerine hücum etmişlerdir. İki düşman avcısı bir mukabil hücum yapmış, şiddetli bir muharebeden sonra bunlardan biri kaçmağa, diğeri de Calbub civarına inmeğe mecbur edilmiştir. Tayyarelerimiz ikinci defa olarak Senneldebbane ile Habbaniye hava meydanı üzerinde uçmuşlardır. Düşman tayyarelerile şiddetli bir muharebe cereyan etmiştir. Tayyarelerimiz bombalarını hava meydanlarile mühimmat depoları üzerine bırakıktan sonra üslerine dönmüşlerdir.

Düşman bombardıman tayyareleri 6 mayısta öğle vakti Bağdad tayyare meydanile gar üzerinde uçmuşlardır. Hücum bir buçuk saat sürmüş ve garda hafif hasarlar vukua gelmiştir. Hava meydanında bir binaya da isabet vaki olarak yanmışsa da, yangın diğer binalara sirayet etmeden söndürülmüştür.

Çarşamba günü öğleüzeri üç Wellington bombardıman tayyaresi Bağdadın garbında bir garı bombardıman ederek bazı hasarlar vukua getirmişlerdir. Bir erkek, iki kadın ve bir çocuk ölmüş, 2 asker yaralanmıştır.

Düşman tayyaresi Ravadi yakınında Irak kıt'alarını bombardıman etmişse de çok büyük hasarat vukua getirememiştir.

Bir düşman nakliye tayyaresinden Haddisa tayyare meydanına inenler esir edilmiş, bir mitralyözle bir miktar mühimmat elimize geçmiştir. Irak polisi Almaçişi yakınında yere inmeğe mecbur kalan bir düşman tayyaresinin mürettebatını esir etmiştir.

İngilizler Rutba'yı işgal ettiler

Roma 8 (a.a.) — «D.N.B.» Iraktan gelen haberlere göre, Irak - Amman hududunun yakınında bulunan Rutba kalesini İngiliz kıt'aları işgal etmişlerdir.

İngiltere üzerinde

Almanlar bir günde 36 tayyare kaybettiler

Londra 8 (a.a.) — İngiliz hava ve dahili emniyet nezaretlerinin tebliği:

Bugün, İngilterenin cenubu şarkî sahili açıklarında ve şarkî Kent kontluğu üzerinde büyük hava faaliyeti olmuştur. İngiliz ve Alman avcıları arasında bir çok çarpışmalar vukua gelmiş ve bu çarpışmalar esnasında on düşman tayyaresi düşürülmüştür.

Düşman, bugün gündüzkü 12 avcı tayyaresi ve perşembeyi cumaya bağlayan geceki rökor teşkil eden 24 bombardıman tayyaresi kaybı ile, son 24 saat zarfında İngiltere üzerinde ve etrafında ceman 36 tayyare kaybetmiştir.

Bu ayın ilk yedi günü zarfında Alman bombardıman tayyaresi zayiatı bu suretle 73 e baliğ olmuştur. Halbuki bütün nisan ayı zarfında düşürülen Alman bombardıman tayyarelerinin adedi 87 dir.

Harbiyedeki facia

Kazanın büyük bir tedbirsizlikten ileri geldiği anlaşıldı

Evvelki gece saat 23 te Harbiyede vukua gelen feci otomobil kazasının tahkikatı, dün ehemmiyetle genişletilmiştir. Gece, kazayı müteakib tahkikata el koyan müddeiumumî muavini Fehmi Çağıl, dün de sabahtan akşama kadar bu işle uğraşmıştır. Sabahleyin, kendisile emniyet 6 ncı şube müdürü Faik, Belediye makine şubesi mühendislerinden Hüseyin ve adliye hekimi Enver Karan, kaza yerinde vaziyeti gözden geçirmişlerdir. Keşif yapılmış, rapor hazırlanmıştır. Adliye hekimi Enver Karan, ölen iki gencin cesedlerini muayene etmiş, gömülmelerine ruhsat vermiştir. Suçlu şoför, akşam üstü, saat 19 da adliyeye getirilmiş, Sultanahmed Birinci Sulh Ceza mahkemesi hakimi Reşid Nomer tarafından sorguya çekilmiş, suçun mahiyetine ve mevcud delillere göre, hakkında tevkif müzekkeresi kesilmiştir.

Kazanın kurbanları

Kazada ölenler, dün de işaret ettiğimiz gibi, Güzel San'atlar Akademisi yüksek mimarlık şubesinin son sınıf talebelerinden Derviş Kemal oğlu 1329 doğumlu Manisalı Ahmed Fuad Kayhanla Ahmed oğlu 1331 doğumlu Arabkirli Kemal Soymendir. Üniversite kimya şubesinden Hulûsi oğlu İhsan, ağır yaralı olarak Şişli Etfal hastanesinde yatmaktadır. Yaralılardan Arif oğlu Hilmi, hafif yaralandığından ayakta tedavi görmektedir. Şoför Arif oğlu Hasan da, hafif yaralıdır. Hilmi, şoförün büyük kardeşidir. İhsan, teyze zadesidir. Bunların, kaza sırasında otomobilde bulundukları öğrenilmiştir.

Saatte 90 kilometre sür'at

Kazanın sebebi, otomobilin saatte 90 kilometre sür'atle gitmesidir. Bunda da, muhtelif âmiller vardır. Şoför Arif oğlu 1331 doğumlu Çanakkaleli Hasan Fuad Kıratlıgilin otomobili, 1582 numaralıdır. Halbuki, evvelki gece çift numaralı otomobillerin seyrüsefere çıkması yasaktı, nöbet, numaraları tek olan taksilerindi. Bu şoför, sürdüğü otomobilin numarasını polislerin seçememelirini gözeterek, otomobilin sür'atini 90 kilometreye kadar arttırmıştır. Diğer taraftan, aşırı derecede içmiş olması, bu hususiaki cüretini arttırmakta rol oynamıştır. Üstelik, kaza olmak üzere iken, başını arkasına çevirip büyük kardeşile konuştuğu ve önüne bakmadığı anlaşılmıştır. Hulâsa, tedbirsizlik, dikkatsizlik, seyrüsefer nizamlarına riayetsizlik, bu vak'ada, tam manasile kendini göstermiştir.

Facia nasıl oldu?

Kazanın cereyan şekline gelince; vak'a yeri, Şişliden hareket eden tramvayların Harbiyede durdukları durakta, 233 numaralı direğin önüdür. Otomobil, Şişli ve Maslak istikametinde bir gezinti yapmak maksadile, garajdan çıkarılmış, Taksim Belediye bahçesi yanındaki Dağcılık Kulübü önünden harekete geçmiştir. Şoför Hasan Kıratlıkil, Harbiyede, yolların muhtelif istikametlere ayrıldığı yerin ortasındaki geniş kaldırımda nokta bekleyen polisi görünce, numarasını seçtirmemek için, otomobili bir kat daha hızlandırmış, bu aralık oradaki saate pek yaklaşmıştır. Taksiyi saate çarptırmamak üzere sola direksiyon kırar kırmaz da soluğu, sol tarafındaki 233 numaralı durak direğinde almıştır. Ve tam direk önünde tramvay bekliyen Kemal Soymen, direkle radyatör arasında kalarak, vücudünün belinden aşağı kısmı bir anda parçalanmıştır. Şiddetli çarpmaya uğrıyan yanındaki arkadaşı Ahmed Fuad Kayhan da, bu sadmeyle dört metre ileriye fırlamıştır. Oradaki tütüncü dükkânının yan pervaz tahtasına fırlatılan bu genc, beş santim tahtaya girmiş ve oradan da daha üç metre ileriye devrilmiştir. Her ikisi de, parça parça ve son derece ağır yaralanmış olmalarına rağmen, bir kaç dakika yaşamışlardır. Ve Şişli Etfal hastanesine götürülmelerine teşebbüs edildiği sırada hayata gözlerini kapamışlardır.

Aynı hastaneye yatırılan İhsanın yaraları başından ve vücudünün muhtelif yerlerindendir. Hilminin ve şoför Hasanın hafif yaraları da başlarındadır

Şoförün adliyede verdiği ifade

Dün akşamüstü Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilen şoför Hasan Fuad Kıratlıgil, mahkemede şöyle demiştir:

«— Ağabeyim Hilmi, teyzezadem İhsan ve ben, evde oturduk, bir müddet konuştuk. Bu arada üçümüz iki şişe 20 luk rakı içtik. Kalktık, evden çıktık. Beyoğlunda «Özcan» içkili lokantasına uğradık. Orada da üçümüz iki şişe bira açtırdık. Rakı ve bira, her ikisinden de en çok ben içtiğimden, fazlaca başım dönüyordu. Az sonra, haydi bir gezinti yapalım, gece serin havada açılırız, diye, oradan ayrıldık. Yürüdük. Taksimden sonra, ben garajdan arabamı çıkarıp, Hilmi ile İhsanı bindirdim ve bindiğimiz yerden, yani Dağcılık Kulübü önünden Harbiyeye doğru yollandık. Fazla sarhoştum, ama alkol gibi uçmuyordum. 90 kilometre sür'at hesabını doğru bulmuyorum Sür'at, 35 - 40 kilometreden ziyade değildi. Harbiyede direksiyonu bir aralık sola, sonra da sağa kırdığımı hatırlıyorum. Direk yanında duranları görmedim. Ağabeyimle o sırada konuştuğumu belki müddeiumumiye söylemişimdir, lâkin şimdi onu da unuttum. Ben, başımdaki acı tesirile düşüp bayılmışım. Hastanede kendime geldim. Şoförlerin sarhoş olarak otomobil kullanmaları yasak olduğunu, elbette bilirim, fakat, sarhoşluk saikasile bunu düşünememişimdir!»

Şoför tevkifhaneye gönderildi

Sorgudan sonra, başı sargılı şoför, İstanbul tevkifhanesine gönderilmiştir. Dosyası, tahkikat derinleştirilmek üzere, müddeiumumilikçe sorgu hâkimliğine yollanacaktır. Suç, ağırceza mahkemesinde muhakemeyi icab ettiren ve kazada birden fazla kimse öldüğü için, cezası 5 sene ağır hapse kadar olan bir suç mahiyetindedir.

Akademi müdürlüğünün teessürü

Güzel San'atlar Akademisi müdürlüğü, kaza kurbanı talebelerin ailelerine birer yıldırım telgrafı çekerek teessürle hâdiseyi bildirmiştir.

Telgraflara ailelerinin verecekleri cevaba göre mekteb idaresi cenaze merasimini tertib edecek ve merasime bütün Akademi iştirak edecektir.

***

Feci bir kaza neticesinde kaybettiğimiz Güzel San'atlar Akademisi Yüksek Mimarlık şubesi son sınıf talebelerinden Fuad Kayhan ve Kemal Soymen, Türk san'at ailesinin kendilerinden çok şeyler beklediği iki kıymetli uzvu idi. Bir kaç gün sonra yüksek mimarlık diploma ve unvanını kazanmak için çektikleri san'at ve memleket heyecanının kutsiyeti içinde feci bir şekilde hayata göz kapayan bu iki kıymetli yavrunun Türk san'atkârları ruhunda bıraktığı derin eleme tercüman olur ve gözü yaşlı ailelerine taziyetlerimizi sunarız.

Güzel San'atlar Birliği Yüksek Mimari şubesi reisi
S. Çetintaş
Yüksek Türk Mimarlar Birliği Reisi adına
B. Ünsal

Cenaze merasimi

Türk Yüksek Mimarlarına:

Türk san'at ordusunun en genc nesli arasından kaybettiğimiz iki kıymetli uzvun, yani Güzel San'atlar Akademisi Mimarlık şubesi son sınıf talebelerinden Fuad Kayhan ve Kemal Soymenin cenazeleri Şişli Etfal hastanesinden cumartesi günü saat 11 de kaldırılacaktır. Törene iştirak edecek arkadaşlarımızı o saate kadar hastanede bekleriz.

Güzel San'atlar Birliği Yüksek Mimari şubesi reisi
S. Çetintaş
Yüksek Türk Mimarlar Birliği Reisi adına
B. Ünsal

Süveyşe ağır bir akın

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

yette bulunmuştur.

Habeşistanda, Amba - Alagiyi şimalden muhafaza eden başka mevziler daha zaptolunmuş ve bir miktar esir alınmıştır. Bütün diğer mıntakalarda harekât, şayanı memnuniyet bir tarzda devam etmektedir.

İngiliz hava akınları

Kahire 8 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetleri tebliği:

Libyada, İngiliz hava kuvvetleri, Bingazide askerî hedeflere ve Berka, Benina ve Derne tayyare meydanlarına muvaffakiyetle ağır hücumlar yapmışlardır. Berkada bir hangara isabet kaydedilmiş ve yerde iki tayyare tahrib olunmuştur. Bingazide esas mendireğe bombalar isabet etmiş ve yangınlar ve infilâklar, başka hasarlar vukua getirmiştir. Bombalar, Bingazide gemiler civarına ve Beninada yerde bulunan tayyarelerin yanlarına düşmüştür.

Habeşistanda, Amba-Alagi civarında İtalyan kolları ve İtalyan mevzileri bombardıman edilmiştir. Gondar tayyare inme meydanına, hür Fransız tayyareleri tarafından hücumlar yapılmıştır.

İngiliz hava kuvvetleri, Akdenizde bir gemi kafilesidne hücum etmiştir. İki ticaret gemisine tam isabetler kaydolunmuştur. Bu gemilerin ikisi de yana yatmış bir halde bırakılmıştır. Vapurların birinden ayrıca bir duman sütunu çıkmakta idi. Denizde bir düşman tayyaresi düşürülmüştür.

Salı gecesi Maltaya bir hücum olmuş ve binalarda bazı hasar vukua gelmiştir. Hava dafi bataryaları iki Yunkers - 88 ve gece avcıları bir Yunkers - 88 düşürmüştür.

Yukarıdaki bütün harekâttan, bütün İngiliz tayyareleri salimen üslerine dönmüştür.

Tobrukta vaziyet

Sydney 8 (a.a.) — Avustralya Harbiye Nazırı Spenser, demiştir ki:

«— General Blamey, kıt'alarımızın Tobruğu müdafaaya muktedir oldukları kanaatindedir. Düşman 1 mayısta yaptığı şiddetli bir hareket neticesinde dir müdafaa mevzilerinden bir kısmını işgal etmişse de 4 mayısta yapılan bir mukabil hücum neticesinde Avustralya kıtaları bu mevzilerinden bir kısmını geri almışlardır.

Yunanistandaki Avustralyalı askerlerden küçük grupların mısıra gelmesi devam etmektedir.»

Tobrukta hareket teşebbüsü İngilizlerin elinde

Kahire 8 (a.a.) — Garb çölündeki vaziyete gelince: Bu mıntakada son saatlerde pek az değişiklik olmuştur. Pazartesi gecesi mehtabla yapılan muvaffakiyetli akınlar Tobruktaki kuvvetli İngiliz garnizonunun hareket teşebbüsünü elinde bulundurduğunu göstermektedir. Esasen mihver radyoları da bu noktayı itiraf etmektedirler.

Şiddetli sıcakla boğucu kum fırtınaları taarruz hareketini gündüzleri felce uğratmakta ve Alman askerleri bu halden, çöl muharebelerine alışık olan İngiliz muhariblerinden ziyade müteessir olmaktadırlar.

İtalyanlar Gondar havalisini boşaltıyorlar

Londra 8 (a.a.) — İtalyanların merkezi Habeşistanda Gondarın takriben 70 kilometre şimali şarkisinde kâin Debereş'i tahliye ettikleri öğrenilmiştir.

Fransa ve Almanya yakınlaşması

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

manı ve akşamüzeri İngiliz radyosunun fransızca neşriyat yaptığı sıralarda bu neşriyatı dinleyenleri rahatsız etmemek için telefon muhaveresi yapmamaktadır.

İşgal altında bulunmıyan mıntakada Marsilyaya gelen malların çoğunu Almanlar satın almaktadır. Bu mallar Alman vagonları içinde şimale doğru alenen sevkedilmektedir. Marsilyada ahali Alman vapurlarına kömür getiren vagonları nefretle seyretmektedir. Alman bayrağı altında Fransız karasularında ve bilhassa Marsilya ile Barcelone arasında sefer yapan bu vapurları görmek Fransızları sinirlendirmektedir.

İşgal altındaki Fransız topraklarında görülen Alman düşmanlığı başka yerlerdekinden daha barizdir.

Şimali Fransadaki iki şehirden itimada lâyık membalardan alınan haberler Amerikan gazetelerinin verdiği bir haberi teyid etmektedir. Bu habere göre Fransızlar İngiliz tayyarelerinin Fransa üzerinde Almanlara karşı harekâtta bulunmalarını, bombardımanlardan en ziyade kendileri mutazarrır oldukları halde, memnuniyetle karşılamaktadırlar.»

Yeni Fransız - Alman anlâşması

Vişi 8 (a.a.) — Ofi ajansı bildiriyor:

Amiral Darlan ile Alman askerî makamları arasında Pariste cereyan eden konuşmalar neticesinde aşağıdaki anlaşma tahakkuk ettirilmiştir:

1 — İşgal altında bulunan Fransa ile işgal altında bulunmıyan Fransa arasındaki hudud emtia ve kıymetlere açık bulundurulacaktır. Şahıslar da, bir mıntakadan diğerine vahim hastalıklar veya yakın bir akrabanın vefatı münasebetile geçebileceklerdir. İki mıntaka arasında resimsiz kart postallarla muhabere serbesttir. Kara ve hava ordularına mensub askerler de mezuniyet halinde şimdiye kadar bundan istifade etmiş olan deniz askerleri gibi serbestçe bir mıntakadan diğerine geçebileceklerdir.

2 — İşgal masraflarının azalması için müzakereler başlamıştır. Bidayette masrafların günde 15 ilâ 20 milyon rayşmark tenzili düşünülmektedir. Bu tenzilât senede takriben üç, dört milyar rayşmarklık bir fark gösterecektir. Müzakerelere devam edilmektedir.

Amiral Darlan Paris'te

Vişi 8 (a.a.) — Amiral Darlan bu sabah Paristen Vişiye dönmüştür.

Amerikadaki Almanlar tevkif ediliyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Amerika donanması, kafileleri himayeye hazır

Vaşington 8 (a.a.) — Dün gazeteciler toplantısında Bahriye Nazırı Albay Knox demiştir ki:

«— Amerika donanması, İngiltereye harb malzemesi sevkiyatını himaye ve temin etmek işi verildiği takdirde, bu işi deruhde etmeğe her zamandan ziyade hazırdır.»

Albay Knox açık denizlerde sahil muhafızlarının vazifesini donanmanın gördüğünü kaydetmiş ve Harbiye Nazırı Stimson'un salı günü radyoda söylediği nutuk hakkında da, bu nutkun cesurane ve aydınlatıcı olduğu ve yüksek bir vatanperverlik ruhu taşıdığı mütaleasında bulunmuştur.

«Daha az söz, daha çok filiyat»

Nevyork 8 (a.a.) — Dün akşam Madison Square Gardens de yapılan bir toplantıya 18,000 kişi iştirak etmiştir.

Toplantıda hazır bulunan Wendell Wilkle, demiştir ki:

Gittikçe artan Amerikan istihsalâtının İngiliz adalarına varmasını temin bakımından Amerika lâzım gelen tedbirleri alırsa İngiltere zaferi kazanacaktır. Sevkedilen hamulelerin himaye edilmesini, fakat daha az söz, daha çok filiyatla ve derhal himaye edilmesini istiyoruz. Amerika, harb malzemesinin emniyet altında teslimini temin için, himayeli vapur kafilelerine, denizlerde devriyelere, tayyare himaye kuvvetlerine vesaireye müracaat etmek mecburiyetindedir.

Amerika limanlarındaki gemilerin musaderesi

Vaşington 8 (a.a.) — Meb'usan meclisi, Birleşik Amerika limanlarında muattal duran ecnebi vapurların musadere ve millî müdafaa işlerinde kullanılması için Reisicumhura salâhiyet veren kanunu kabul etmiştir. Bu kanun şimdi âyan meclisine gitmiştir.

Mezkûr kanun ikisi Alman ve 28 i İtalyan olmak üzere 83 ecnebi vapurunu istihdaf etmektedir.

30 haziran 1942 de müddeti bitecek olan bu kanuna göre, deniz komisyonu ecnebilere aid bütün vapurları satın almak veya kiralamağa da mezundur.

Mihvere aid olup musadere edilen 28 vapurun sür'atle tamiri devam etmektedir.

Roosevelt iyileşiyor

Vaşington 8 (a.a.) — Roosevelt'in sıhhî vaziyeti dün düzelmişse de doktor iki gün daha dışarı çıkmamasını Reisicumhura tavsiye etmiştir.

Temiz Hava... iyi Bakım...

Çocuğu Gürbüzleştirmeğe kâfi iki mühim Unsurdur. memleketimizin saf havası, Feyizli toprakları, iş verimi Türk neslinin yüzde yüz hayat sigortasıdır.

Daima **ÇAPAMARKA**

Devlet Demiryolları işletme U. M. den:

Aşağıda ismi, muhammen bedeli ve muvakkat teminatı ayrı ayrı gösterilmiş olan Ankara hastanesi muhtelif tesisatının yaptırılması işi 17/6/1941 salı günü saat 15 ten itibaren kapalı zarf usulile Ankarada idare binasında sıra ile ve ayrı ayrı eksiltmeye konmuştur.

Bu işlere girmek istiyenlerin listeleri hizasında yazılı muvakkat teminatla kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini ayni gün saat 14 e kadar Komisyon Reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada Malzeme dairesinden, Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır.

	Yaptırılacak tesisatın adı		Muhammen bedeli Lira	Muvakkat teminat Lira
1	No.lı liste muhteviyatı	çamaşırhane tesisatı	9375,—	703,13
2	» » »	mutfak »	18750,—	1406,25
3	» » »	etüv »	4375,—	328,13

Bir Çok Genc Kızlar Ve Genc Kadınlar

Gencliklerine mağrur olarak güzelliklerinin temadisini mümkün kılacak olan yüz tuvaletine bigâne kalmışlarıdır. Kadında dikkat edilmesi pek mühim olan nokta: Cildin incelik ve taravetini ebediyen muhafazadır.

Seneler, binbir vazife içinde çalışan ve yorulan genc kadınların biâman düşmanıdırlar. Bedenî ve dimağî yorgunlukların neticesi guddeler elâstikiyetini kaybederler ve cildde (Leke) diye tavsif edilen avarizi (Rüzgâr ve güneşin de tesirile) husule getirirler. İşte bu gibi halâtta ve bu gibi avarize karşı **KREM PERTEV**; terkibinin kuvvet ve kudreti sayesinde cildi besler ve harabiden kurtarır.

Yüz binlerce kadının tecrübe ettiği ve sevdiklerine tavsiyeden hâli kalmadığı KREM PERTEV ile günde yapılacak 3 - 5 dakikalık bir masajın ne gibi harikalar yarattığını pek kısa bir zamanda siz de muterif olacaksınız. KREM PERTEV'in yarım asırlık beynelmilel şöhreti asılsız değildir. Ondan istifade ediniz.

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğünden:

1 — Muhtelif cins kesici ve yağlı disjonktörler mektubla teklif istemek suretile satın alınacaktır.
2 — Muvakkat teminat 2333 liradır.
3 — Tekliflerin levazımdan parasız tedarik edilecek şartnamesindeki tarifata uygun olarak 24/7/941 perşembe günü saat 17 ye kadar Metro hanının 4 üncü katındaki levazım müdürlüğüne imza mukabilinde verilmiş olması lâzımdır. (3395)

İzmir Defterdarlığından:

İzmir körfezinde kâin Hazineye aid dalyan ve voli mahallerinin 1/3/941 tarihinden itibaren 28/2/944 tarihine kadar üç sene müddetle balık avlamak haklarının taliblerine ihalesi için yapılan müzayede ve pazarlık müddetleri zarfında talib zuhur etmediği nazarı itibara alınarak bunlardan Homa dalyanının 14,000, Çakalburnu dalyanının 1200, Çilazmak voli mahallinin 1000, Eskigediz voli mahallinin 200 ve Kırdeniz voli mahallinin de 1000 lira bedel mukabilinde yeniden müzayedeye çıkarılması komisyonu mahsusunca kararlaştırılmış olduğundan taliblerin müzayede günü olan 20/5/941 tarihine musadif salı günü saat 14 te yüzde 7,5 depozito akçelerini hamilen Defterdarlıkta müteşekkil komisyona müracaatleri ve daha fazla izahat almak isteyenlerin de müzayede gününden evvel Defterdarlık Varidat müdürlüğüne müracaatle şartnameleri almaları ilân olunur. «1650» (3585)

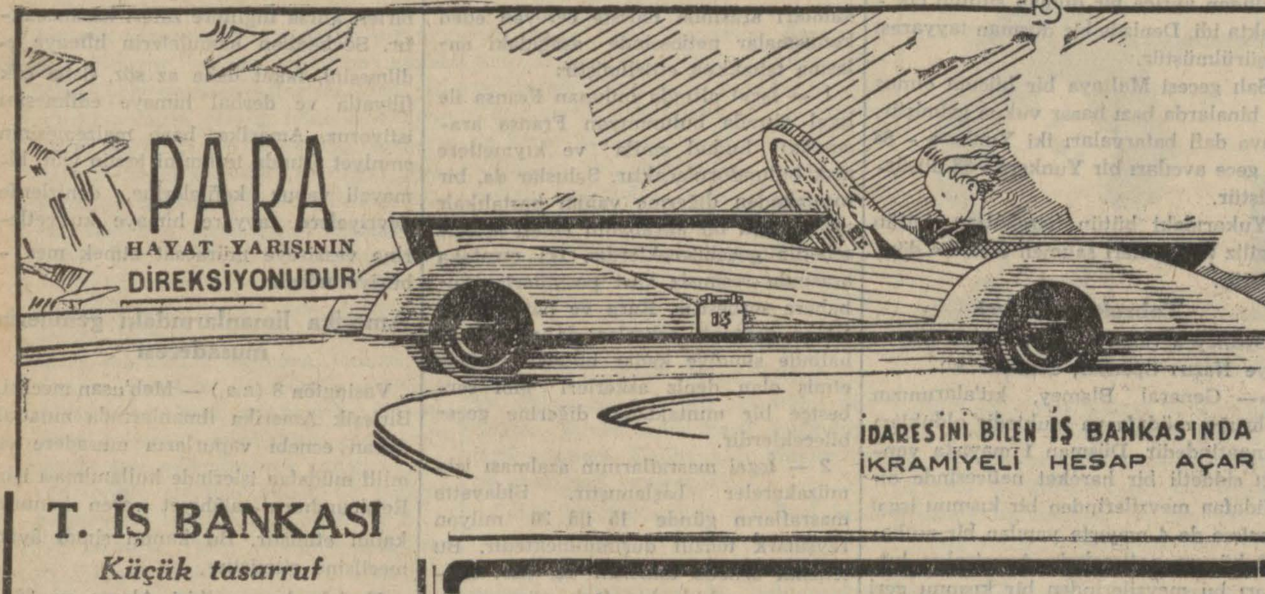

İDARESİNİ BİLEN İŞ BANKASINDA İKRAMİYELİ HESAP AÇAR

T. İŞ BANKASI

Küçük tasarruf hesabları 1941 ikramiye plânı

KEŞİDELER: 4 şubat, 2 mayıs 1 ağustos, 3 ikinciteşrin tarihlerinde yapılır.

1941 İkramiyeleri

1 aded	2000 L.lık	=	2000.— Lira
3 »	1000 »	=	3000.— »
2 »	750 »	=	1500.— »
4 »	500 »	=	2000.— »
8 »	250 »	=	2000.— »
35 »	100 »	=	3500.— »
80 »	50 »	=	4000.— »
300 »	20 »	=	6000.— »

BİÇKİ DERSLERİ

Evinde hocasız biçki ve dikiş öğrenmek isteyenler için Şükrü Canal tarafından yazılan bu eserlerin birinci cildi 2, ikinci ve üçüncü cildleri ikişer buçuk liradır. 3 cildi birden beş liradır. Taşra için satış yeri Beşiktaş Akaretler Dibek sokak 1/2 numarada Şükrü Canaldır.

Bu adrese bedeli gönderildiğinde derhal posta ile gönderilir.

İstanbul satış yeri: Ankara caddesi İnkılâb Kitabevidir.

Zayi — Balıkesir Kebsud Ziraat okulundan 926 senesinde aldığım şehadetnamemle muallimlik vesikamı zayi ettim. Yenisini çıkaracağımdan hükmü yoktur.

Şişli birinci bölge gezici başöğretmeni İsmail Hakkı Tanga

BİR HAKİKAT! Sayın müşterilerimizin nazarı dikkatine:

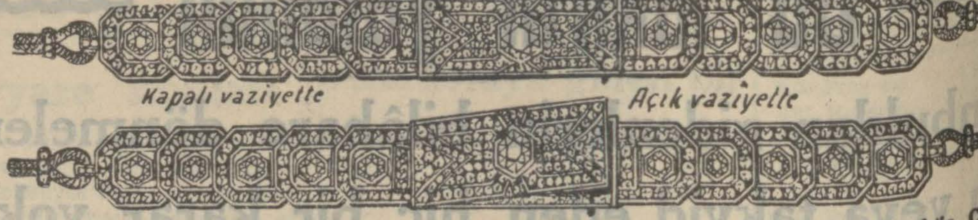

Pırlantalı ve elmaslı saat demek, bir kelime ile SİNGER SAATİ demektir. Çünkü: Pırlantalı ve elmaslı saatlerin bütün hakikî evsafı meşhuru âlem olan SİNGER saatlerinde toplanmıştır. Bunun için: Saat alacağınız zaman, tereddüdsüz, SİNGER saati almalısınız. Ve saatin üzerindeki SİNGER markasına ve müessesemizin adresine dikkat etmeniz lâzımdır.

Modayı takib eden her asrî kadın için kıymetli taşlarile ve nefis işlemesile hakikaten nazarı dikkati celbeden böyle bir harikulâde SİNGER saatine sahib olmak adeta bir saadetir.

SİNGER SAATİ Hoşa gidecek en makbul ve en güzel **HEDİYELİKTİR**

No. 82 - A 200 elmas ve 11 pırlantalı 500 lira EMSALLERİ GİBİ 15 SENE GARANTİLİDİR.

Dikkat: Singer saatleri İstanbulda yalnız Eminönü merkezindeki mağazamızda satılır - İstanbulda şubemiz yoktur.

Adres: SİNGER SAAT Mağazaları. İstanbul, Eminönü. No. 8

Üsküdar Kız Enstitüsü Müdürlüğünden:

Kat'î teminatı L. K.	Keşif bedeli L. K.	İhale günü	Saat
111 94	746 27	10/5/1941	11

Üsküdar Kız Enstitüsünün kalorifer tamiratı yukarıda yazılı gün ve saatte Cağaloğlunda kâin Yüksek Mektebler Muhasebeciliği binasındaki Komisyonumuzda pazarlıkla ihale edilecektir.

Keşif bedelile teminatı yukarıda yazılıdır.

Taliblerin bu gibi tesisatı tamir edebileceklerine dair İstanbul Nafıa Müdürlüğünden ilân tarihinden sonraki tarihle alacakları tasdikname ile Ticaret ve Sanayi Odası kayıd vesikasını hâmilen sözü geçen gün ve saatte Komisyona gelmeleri. (3564)

İnhisarlar İstanbul Başmüdürlüğünden:

İçki ve tütün satıcılarının ellerindeki satış tezkerelerinin müddeti 31 mayıs 941 akşamı sona erecektir.

Satıcıların yeni tezkerelerini kolaylıkla alabilmeleri için mıntaka itibarile aşağıda gösterilen günlerde dükkâna aid konturatları ve eski tezkereleri ve fotoğraflarile Kabataştaki Başmüdürlüğümüze müracaat etmeleri ve 5 haziran akşamı saat 17 den sonra yapılacak kontrolda tezkerelerini almıyanlar hakkında kanunî muamele yapılacağı ilân olunur.

15, 16, 17, 20 mayıs 941 günleri Beyoğlu, Galata, Pangaltı, Şişli ve Kasımpaşa mıntakasındaki bayiler.

21, 22, 23 mayıs 941 günleri Sirkeci ve Beyazıd mıntakasındaki bayiler.

24, 26, 27 mayıs 941 günleri Aksaray, Fatih, Balat, Bakırköy mıntakasındaki bayiler.

28, 29 mayıs 941 günleri Beşiktaş, Rumeli Boğaziçi ve Anadolu Boğaziçi

30, 31 mayıs 941 ve 2, 3 haziran 941 günleri Üsküdar, Kadıköy, Erenköy mıntakasındaki bayiler.

4, 5 haziran 941 günleri Adalardaki bayiler.

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden:

Cinsi		Miktarı		Eksiltme şekli	Saati
Rakı	mantarı	26,400,000	aded	Pazarlık	14
Şarab	»	3,784,084	»	»	14,30
Likör	»	4,400,000	»	»	15
Galon	»	200,000	»	»	15.30
Kolonya	»	400,000	»	»	16
Fıçı	»	76,200	»	»	16,30

I — Mevcud şartname ve nümuneleri mucibince yukarıda cins ve miktarları yazılı mantarlar pazarlıkla satın alınacaktır.
II — Pazarlık 29/5/941 perşembe günü hizalarında yazılı saatlerde Kabataşta Levazım ve Mubayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.
III — Nümune ve şartname sözü geçen şubeden ve Ankara, İzmir başmüdürlüklerinden parasız alınabilir.
IV — İsteklilerin pazarlık için tayin olunan gün ve saatte teklif edecekleri fiat ve miktar üzerinden yüzde 7,5 güvenme paralarile birlikte mezkûr komisyona müracaatleri. (3503)

İstanbul İnönü Kız Lisesi Müdürlüğünden:

16 mayıs 1941 cuma günü saat 8,30 da bütün talebenin külotlarile birlikte okulda bulunmaları. (3558)

MAKİNE VE ELEKTRİK MÜHENDİSİ ALINACAK

Eskişehir elektrik santralı ile şebekesinin fennî mes'uliyetini üzerine alabilecek ve idareye muktedir diplomalı bir makine ve elektrik mühendisine ihtiyaç vardır. Aylık tahsisatı bürüt azamî 350 Türk lirasıdır. İsteklilerin elindeki vesikalarile birlikte Şirket Müdüriyetine müracaatleri.

İktisad Vekâletinden:

Samsun vilâyetinin Havza kazası dahilindeki kaplıca ve içmelerin işletme hakkı (işletilmesi imtiyazı) 927 numaralı kanuna tevfikan aşağıdaki şerait dairesinde talibine ihale olunacaktır.

1 — Kaplıcanın imtiyaz sahibine tesliminden itibaren iki sene zarfında kaplıca içmeler için tayin ve tesbit edilen şimalen hamam tepesine dikilecek beton sütundan başlayıp mezarlık tepesinden geçerek merkez ilk okulunda münkesir, şarkan merkez ilk okulundan Gökmen tepeye hattı müstakim bir ben Gökmen tepeden Hamzabeyli tepesine dikilecek beton sütuna hattı takim, garben Hamzabeyli tepesindeki beton sütundan hamam tepesindeki ton sütuna hattı müstakim ile mahdud 32 hektar sahanın 1/5000 mikyasında topografik haritasının tanzimile dört nüsha olarak vekâletimize tevdii.

2 — Asgarî seksen bin liralık bir Türk şirketi teşkili.

3 — Mahallinde mevcud tesisata ilâvesi ve yeniden yapılması lâzım gelen sıhhî şeraiti haiz tesisat için teslim tarihinden itibaren bir sene zarfında yapılacak tesisat projelerini vekâletimize ita ve projelerin tasdikından itibaren iki sene zarfında bilcümle tesisatın ikmali.

4 — Kaplıcanın teslimini takib eden ikinci seneden itibaren temettü olarak hükûmete senevî bin lira tediyesi.

5 — İmtiyaz şartnamesine derc olunacak bu hükümlerin ifasını temin için millî bankalardan alınmış 15000 liralık bir teminat mektubu itası veya bu miktar paranın emaneten hazineye yatırılması.

İhaleye talib olanların bir istida ile vekâletimize müracaat eylemeleri ilân olunur. «2262»

MEMUR ALINACAK

Yüksek Ticaret mektebi mezunu, tercihan müesseselerde çalışmış, muhasebeye aşina ve yabancı dillerden hiç olmazsa birisine hakkile vâkıf bir memur alınacaktır. Taliblerin muhtasar tercümei hallerini bildirir bir mektubla Ankarada (505) numaralı posta kutusuna müracaatleri.

CUMHURİYET MATBAASI NEŞRİYATI

Başlıbaşına bir kütübhane:

	Lira K.
Hayat Ansiklopedisi 10 cild	35,—
Hürrem Sultan M. Turhan Tan	1,50
Kadın Avcısı » »	1,—
Tarihî Musahabeler »	0,75
Kemalizm İnkılâbının Prensibleri I Saffet Engin	1,—
Kemalizm İnkılâbının Prensibleri II Saffet Engin	0,75

Halid Ziya Uşaklıgilin hatıraları:

Kırk Yıl Cild I	50
Kırk Yıl » II	50
Kırk Yıl » III	50
Kırk Yıl » IV	50
Kırk Yıl » V	50
İhtiyar Dost	50

Her Türkün Okuması lâzım olan kitab:

Gazinin Vecizeleri	50

Çocuklar için roman ve hikâyeler:

Amerikada Bir Türk Çocuğu	1,50
Küçüklere Hikâyeler	0,75
Bir Varmış Bir Yokmuş	0,75
Fotoğrafla Atatürk	1,25
Poli Anna	0,75
Poli Annanın Gençliği	0,75
Atillâ Marcel Brion	1,—
Graf Zeplinle 49 saat havada	1,—

Meraklı zabıta romanları:

Siyahlı Kadının Kokusu Gaston Leroux	0,35
Sarı Odanın Esrarı Gaston Leroux	0,35
Size Öyle Geliyorsa Öyledir	0,50

Fotoğrafçılık ve Sinemacılıkla alâkadar olanlar:

Küçük Asya ve Sungur	0,75
Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu I V. Raşid	2,50
Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu II V. Raşid	2,—
Atatürk İçin Edib İsmail Habib	0,75
Son Mektub (Feridun Osman)	0,40

Ansiklopedi haric olmak üzere diğer kitablarda bayilerimize, Halkevlerine, Kültür Müesseselerine % 25 iskonto yapılır ve ayrıca posta parası alınmaz.

KİRALIK APARTIMAN

Teşvikiyede Ihlamur caddesinde TOMOR apartımanının 4 numaralı dairesi 5 ay için devren kiralıktır. Nezareti kâmileyi haiz bu dairenin sıcak suyu ve telefonu vardır. İsteyenler Çemberlitaş sineması müdiriyetine müracaat edebilirler. Telefon: 22513

CEP Doktoru

EVDE ve YOLCULUKTA LÜZUMLU SAĞLIK BİLGİLERİ

YAZAN Dr. NÛRİ ERGENE

YEDİGÜN NEŞRİYATI 7

Alfabe sırasile bütün hastalıkların resimli olarak tedavisi ve tarifi. Her zaman, herkesin yanında bulunması lâzım olan bu güzel eser nefis cildli olarak yalnız 1 liradır. Bütün bayilerden isteyiniz. Toptan satış yeri: İstanbulda Yedigün idarehanesidir.

BİNNAZ

Manzum trajedi

Yazan: **Yusuf Ziya Ortaç**

Hece vezninin ve bugünkü güzel, temiz türkçenin ilk terajedisi. Lâle devrinde geçen heyecanlı bir aşk ve ihtiras sahnesi, bütün güzelliğile bu eserde canlandırılmıştır.

Fiatı 30 kuruş

KANLICADA

KİRALIK EV

Boğazın güzel manzarasına karşı havadar bir mahalde suyu ve elektriği havi bahçeli bir ev kiralıktır.

Adres: Kanlıcada Fikirtepesi sokağında merhum Kaymakam Hakkı Beyin evi. Görmek istiyenler yanındaki eve müracaat etsinler.

Kiralık

Dört odalı, kalorifer, asansör ilâh.. Yeni konforlu apartıman, Cağaloğlu Nuruosmaniye caddesi No. 5.

Beyoğlu 4 üncü Noterliğine:

Bu, bin dokuz yüz kırk bir senesi mayıs ayının 7 nci çarşamba gününe kadar muhtelif hususî ve umumî vekâletnamelerle tayin ettiğim umumî ve hususî vekillerimin kâffesini bugünden itibaren vekâletten azlettiğim ve artık beni temsil ve bana izafeten ve vekâleten hiç bir muamelede bulunmamalarını taleb ettiğimin gerek bu mazul vekillerin, gerekse üçüncü şahısların bilmeleri için (Akşam) ve (Cumhuriyet) gazetelerile derhal azil keyfiyetinin ilânını dilerim.

Ahmed Şakir Sarıca

Şişli Kocamansur sokak 92 No.

Haydar Rifatın eserlerinden

İşler Tıkırında Gidiyor	35 Kr.
Kadın Kalbi	30 »
Kadın Aşkı	60 »
Aşk Peşinde	100 »
Karagömlekliler İhtilâli	100 »
Etrüsk Vazosu	20 »
İlk Aşk	50 »
İliçin Ölümü	50 »
Efendi İle Uşak	40 »
Vikontun Ölümü	30 »
İklimler	100 »
Ölüler Evi	125 »
Felsefe	35 »
Küçük Hikâyler	100 »
Mev'ud Toprak	125 »
Stalin	150 »
Lenin Mezhebi	75 »
Tarih Felsefsi	125 »
Farmasonluk	100 »
Anarşizm	60 »

Her yerde arayınız:

O Beyaz Bir Kuştu

ORHAN SEYFİ ORHON'un ESKİ VE YENİ ŞİİRLERİ

çıktı

Fi: 30 kuruş

ÜROLOG OPERATÖR Prof.

Bahaeddin Lûtfi Varnalı

Böbrek, Mesane, İdrar ve Tenasül yolları hastalıkları mütehassısı Beyoğlu İş Bankası karşısı Emirnevruz sokak 10 Pananiya Aprt. No. 2 Telefon: 42203.

DIŞ HEKİMİ

Ratib Türkoğlu

Sirkeci Viyana oteli sırasında 26 No. da ikinci kat.
Öğleden sonra saat 14 ten 20 ye kadar

Göz Hekimi

NURİ FEHMİ AYBERK

Haydarpaşa Nümune hastanesi göz mütehassısı
İstanbul Belediyesi karşısında
Saat 3 ten sonra. Tel: 23212

DİVRİKTE

Rıza Arslan Kitabevi

Bilûmum gazeteler bayii

Sahib ve Başmuharriri: YUNUS NADİ
Umumî neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü: HİKMET MÜNİF ÜLGEN

KİRALIK KONFORLU YALI

Kuzguncuk Paşalimanı caddesi 111 No. bahçe içinde yeni bir yalı tamamen kiralıktır. Telefon vesair konforu mevcuddur. Görmek ve görüşmek üzere Galatada Karaköypalas, kat 3, No. 3 te Tel. 40248, her gün 9 - 12 ye kadar müracaat edilmesi.

Susurluk Belediyesinden:

Kasabamız ilkbahar hayvan panayırı 15 mayıs 941 tarihinde açılarak dört gün devam edecektir.

Panayıra gelecek alıcı ve satıcıların otel vesair her türlü esbabı istirahatleri temin olunmuştur.

Kasabamızın merkezî vaziyeti itibarile panayıra külliyetli miktarda hayvan gelmekte olduğundan en büyük tüccar ve müteahhidlerin ihtiyacını karşılıyabilecektir. (3402)

İstanbul Sıhhî Müesseseler Arttırma ve Eksiltme Komisyonundan:

Devlet hastaneleri ihtiyacı için 10 ilâ 15 bin kilo brut yerli hidrofil pamuk pazarlıkla satın alınacaktır.

1 — Eksiltme 14/5/941 çarşamba günü saat 15 te Cağaloğlunda Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürlüğünde kurulu komisyonda yapılacaktır.
2 — Muhammen fiat beher kilosu için 130 kuruştur.
3 — Kat'î teminat 2926 liradır.
4 — İstekliler şartnamesini her gün komisyonda görebilirler.
5 — İstekliler 1941 yılı Ticaret Odası vesikasile 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalar ve bu işe yeter kat'î teminat makbuzu veya banka mektubile birlikte belli gün ve saatte komisyonda hazır bulunmaları.

Türkiye Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesi Müdürlüğünden:

Mevsime göre ayda 10 - 30 ton teslimat yapılmak şartile fabrikamızda istihsal edilen ham naftalin kapalı zarfla müzayedeye konulmuştur.

Mevzuatın müşteri tarafından temini şartile sahamızda vagonda teslim tılacak olan ham naftalin tekliflerini azamî mayısın 15 ine kadar müessesemize bildirmeleri sayın müşterilerimize ilân olunur.

Müessese dilediğine ve dilediği miktarda satış yapmağa serbesttir.

Türkiye Cumhuriyeti

ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100.000.000 Türk lirası
Şube ve Ajans adedi: 265.
ZİRAÎ ve TİCARÎ HER NEVİ BANKA MUAMELELERİ
Para biriktirenlere 28,800 lira ikramiye veriyor

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesablarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır:

4 aded	1.000 liralık	4.000 lira	100 aded	50 liralık	5.000 lira
4 »	500 »	2.000 »	120 »	40 »	4.800 »
4 »	250 »	1.000 »	160 »	20 »	3.200 »
40 »	100 »	4.000 »			

DİKKAT: Hesablarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir.

Kur'alar senede: 4 defa 11 Mart, 11 Haziran, 11 Eylûl, 11 Birincikânun tarihlerinde çekilecektir.